İŞKUR

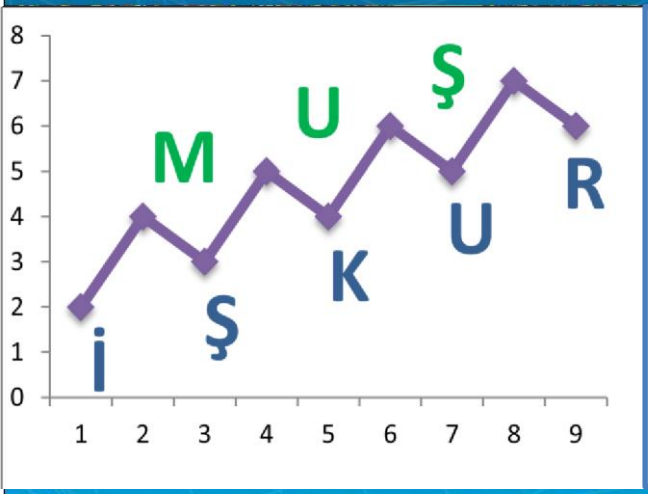

2016

MUŞ İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

MUŞ ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2016

YAZARLAR

Nurettin TÜRKMEN (İş ve Meslek Danışmanı)

Nimet YILMAZ (İş ve Meslek Danışmanı)

SUNUŞ

Dünya ekonomisinin içerisine düştüğü darboğaz insanların iş kaybetmesine neden olmaya devam etmektedir. İşsizlik; yalnızca ülkemiz için değil, dünyamız için de önemli bir sorun oluşturmaktadır. Bunu aşmak için eğitimin yanı sıra işgücü talebiyle iş talebini buluşturmak büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla piyasadaki muhtemel değişmelere ivedilikle cevap verebilecek kabiliyete sahip vasıflı işgücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda ekonomik kalkınmanın yanı sıra yerel ve bölgesel işgücü analizinin izlenmesi ve çıkan sonuçlara göre gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

Ülkemizde istihdamın artırılabilmesine yönelik etkili istihdam politikaları oluşturabilmek ve sureci daha etkin yürütebilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerinin derinlemesine ve titizlikle incelendiği işgücü piyasası analiz çalışması ortaya koyma gerekliliği doğmuştur.

İşgücü piyasasının beklentilerini belirlemek ve sağlıklı stratejiler oluşturmak için yerel düzeyde işgücü piyasası analizlerini yapmak işsizlik sorununun çözülmesinde gerekli tedbirlerin alınması sağlaması bakımından son derece önemlidir. Söz konusu analizler neticesinde elde edilen veriler ışığında uygulanacak ulusal ve yerel politikalarla bu süreç kontrol altına alınarak işsizliğin azaltılması ve olumsuz sonuçlarının önlenmesi de sağlanmış olacaktır.

Muş Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü 2012 yılından bu yana yerel düzeyde uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarını etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktadır. İşverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR kendi bünyesinde olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak yetiştirmektedir. Yani işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırmakta ve onlara yeni iş kapıları açmaktadır.

İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu bu konuda genel bir rehber olmuştur. Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Muş İşgücü Piyasası Araştırma Raporu'nun ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Seddar YAVUZ
Muş Valisi

ÖNSÖZ

İşsizlik, modern çağın ekonomik ve sosyal bir olgusu olarak gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkeler için en önemli sorun kaynağı konumundadır. İşsizlik sorunu, insanların refah seviyelerini etkilerken, aynı zamanda çok ciddi sosyal ve psikolojik sorunlar da yaratmaktadır. Bu nedenle istihdamı artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığın artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Muş ilinin işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır.

Bu amaçla kurumumuz tarafından her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen işgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Bu perspektifin somutlaştırılmış hedefi, Cumhuriyetimizin 100.yılı olan 2023 yılında, milli gelirin 2 trilyon dolara, kişi başına düşen gelirin 25 bin dolara yükseltilmesi, ihracatın 500 milyar dolara çıkarılması, işsizlik oranının yüzde 5'e düşürülmesi, enflasyon oranlarının kalıcı bir biçimde düşük ve tek haneli rakamlara indirilmesidir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu rapor '' Türkiye İşgücü Piyasası Analizi'' hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Daire

Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır.

Bu vesileyle Muş İşgücü Piyasa Analiz çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında desteklerinden dolayı başta Sayın Valimize, araştırmaya katkı sağlayan tüm işverenlerimize ve bu analizin hazırlanmasında özveri ile çalışan Muş Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personellerinden İş ve Meslek Danışmanları Nurettin TÜRKMEN ve Nimet YILMAZ başta olmak üzere emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür eder, çalışmalarında başarılarının devamını dilerim.

Mehmet Emin TAYLAN
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ iii
İl Müdürü iv
İÇİNDEKİLER v
TABLOLAR LİSTESİ vi
ŞEKİLLER LİSTESİ vii
KISALTMALAR viii
YÖNETİCİ ÖZETİ ix
GİRİŞ 1
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 2
İŞKUR GÖSTERGELERİ 4
Kayıtlı İşsiz 4
Açık İşler 6
İşe Yerleştirmeler 7
Mesleki Eğitim Faaliyetleri 8
İşsizlik Ödeneği 10
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 12
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 14
İşyeri Verileri 14
Mevcut İstihdam 25
AÇIK İŞLER 29
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 46
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 54
SONUÇ 61
KAYNAKÇA 65
EKLER 66
EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 66
EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI 74
EK 3- TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ 76

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013) 2
Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015)..... 5
Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2015) 6
Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015) 8
Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015)..... 9
Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015)..... 10
Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015) 10
Tablo 8: Sektörlere Göre İşyeri Sayıları 14
Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 23
Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı..... 25
Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 27
Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı..... 27
Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 28
Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı 30
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı..... 30
Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi 34
Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı..... 36
Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi..... 37
Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Sıralaması..... 39
Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı 40
Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları..... 40
Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı..... 41
Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi..... 42
Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 43
Tablo 25:En Fazla Açık İş Olan Meslekler ve Bu Mesleklerden İstenen Beceri Sıralaması 44
Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 45
Tablo 27:Açık İşlerde Cinsiyete Göre İstenen Beceriler..... 45
Tablo 28: Sektörlere Göre Eleman Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 48
Tablo 29:En Fazla Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 49
Tablo 30: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri..... 52
Tablo 31: Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri 53
Tablo 32: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri 54
Tablo 33: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi..... 55
Tablo 34: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi..... 56
Tablo 35: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 57

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013) 3
Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015) 4
Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015) 6
Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015) 7
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşa Göre Dağılımı 15
Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 16
Şekil 7: Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinde Kadın İstihdamı 17
Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı 18
Şekil 9: Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinde Kadın İstihdamı 19
Şekil 10: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı 20
Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 21
Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 22
Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu 24
Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları 26
Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı 29
Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları 31
Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları 32
Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 32
Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 33
Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 34
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı 35
Şekil 22: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 36
Şekil 23: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı 38
Şekil 24: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 46
Şekil 25: Sektörlere Göre Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 47
Şekil 26: Meslek Gruplarına Göre Eleman Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Dağılımı 48
Şekil 27: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı 50
Şekil 28: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri 51
Şekil 29: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO 58
Şekil 30: İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri 59

KISALTMALAR

EUROSTAT	:	Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
İEP	:	İşbaşı Eğitim Programı
İKO	:	İşgücüne Katılma Oranı
İO	:	İşsizlik Oranı
İPA	:	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	:	Türkiye İş Kurumu
NACE	:	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	:	Net İstihdam Değişim Oranı
RİP	:	Resmi İstatistik Programı
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
TYP	:	Toplum Yararına Program

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek amacıyla hem arz hem de talep verilerini içeren bu raporda arz tarafının verilerini yayınlayan TÜİK'in rakamları ile İŞKUR'un idari kayıtlarında tuttuğu verilerinden hareket ederek işgücü piyasasının arz boyutu incelenmiştir. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır. İl düzeyinde yayımlanan en son veri olan 2013 yılı verilerine göre Muş ilinde İşgücüne Katılım Oranı yüzde 46,9; İstihdam Oranı yüzde 42,9 ve İşsizlik Oranı yüzde 8,5 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlarla birlikte Muş ili; işgücüne katılma oranı ve istihdam oranı bakımından Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır. Ancak işsizlik oranı bakımından Türkiye ortalamasına göre daha iyi durumdadır. 2013 yılında Türkiye'de işsizlik oranı yüzde 9 olarak gerçekleşmiştir.

İşgücünün arz boyutuna ilişkin diğer veriler İŞKUR idari kayıtlarından üretilmektedir. Bu veriler Kurumun sunmuş olduğu hizmetler ile yürütmüş olduğu faaliyetlere ilişkindir. Muş ilinde 2015 yılında İŞKUR verilerine göre kayıtlı işsiz sayısı 16 bin 780'dir. Bu sayının yüzde 44'ü kadınlardan, yüzde 56'sı da erkeklerden oluşmaktadır. En fazla kayıtlı işsiz Beden İşçisi (Genel) mesleğinde bulunmaktadır. 2015 yılında Muş ilinde 6213 kişilik bir açık iş alınmış olup, en fazla açık iş Beden İşçisi (Genel) mesleğinde bulunmaktadır. İşe yerleştirme rakamı ise 2015 yılında 3 bin 457 kişi olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilenlerin yüzde 12'sini kadınlar, yüzde 88'ini ise erkekler oluşturmaktadır. En fazla işe yerleştirme yapılan meslek ise Beden İşçisi (Genel) olmuştur. Muş İl Müdürlüğünce düzenlenen eğitim programları kapsamında ilk sırada İşbaşı Eğitim Programları gelmektedir. Toplam açılan programların yüzde 88'i bu programlardan oluşmaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin kayıtlı olduğu ilk üç meslek ise Beden İşçisi (Genel), Büro Memuru (Genel) ve Beden İşçisi(Temizlik) meslekleri olmuştur.

İşgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin verileri ise Muş İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında veri derlenen işyeri sayısı 217 olup 159 işyerinden cevap alınmıştır. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 33,4 kişi istihdam edilmektedir. Ortalama çalışan sayısı en fazla Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe olup bu sektördeki işyerlerinde ortalama 133'tür. Muş ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Hizmet ve Satış Elemanlarıdır.

Muş ilinde açık iş oranı yüzde 0,6 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,5 olup, Muş ili açık iş oranı bakımından yaklaşık 1 puanlık bir farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 8,5 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti sektörüdür. Muş ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 47,3'tür. Ayrıca açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 4,4 ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubudur.

Muş ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Isıcam İmal İşçisi, Plastik Doğramacı/PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı, Alüminyum Doğramacı, Garson(Servis Elemanı), Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi, Ebe, Satış Danışmanı, Motor Yenileştirmeci, Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik) ve Aşçı'dır. İl genelinde açık işlerin yüzde 52,7'si için Çıraklık Eğitimi düzeyi talep edilmektedir.

Muş ilinde temininde güçlük çekilen meslekleri sektörlere göre incelendiğinde en fazla Finans ve Sigorta sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 100'ü eleman temininde güçlük çekmektedir. Muş ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 43,2'si söz konusu meslek grubunda yer almaktadır. Muş ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Sıvacı mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim ve Aşçı meslekleri takip etmektedir. Muş ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 17,7'si istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Muş ilinde işverenlerin yüzde 13,4'ü istihdamın artacağını öngörmüştür. İstihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 olarak öngörülmüştür. Muş ilinde ise bu oran 5,1'dir.

GİRİŞ

Muş İşgücü Piyasası Araştırması sonucu derlenen veriler ile il işgücü piyasasının sorunlarına ışık tutulabilecektir. Alınacak kararların ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliği için bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin kıymeti bir hayli büyüktür. Muş İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu da bu önemli bilgileri içeren ve il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Zira etkin bir işgücü piyasası için işgücü piyasasının aktörlerini oluşturan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklediklerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemine oturtturmak, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR düzeyindeki politikalara değil, Türkiye'de işgücü piyasası konusuyla ilgilenen her kuruma önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum olarak İŞKUR'u görmekteyiz.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak sürdürülmektedir. Her sene periyodik olarak yapılan bu araştırmalar kapsamında 2016 yılı için Muş ilinde 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Akabinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölümde, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan işgücü göstergelerinin yanında İŞKUR verileri ile birlikte il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir.

İkinci bölümde, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Muş ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının amacı işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İşgücü arzı ve talebinin karşılaşarak işgücünün fiyatı olan ücret düzeyinin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasalara işgücü piyasası denmektedir. İşgücünü arz edenler ile işgücünü talep edenlerin buluştuğu ortam olan işgücü piyasaların etkin işleyişi için arz ve talep yönünün nitelik ve nicelik anlamında analizlerinin yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak işgücü piyasası çok fazla değişkeni bulunan bir ortam olduğundan analizleri de zorlaşmaktadır. Gerek demografik yapı gerekse sosyal ve ekonomik şartlar işgücü piyasasını etkilemektedir.

İşgücü piyasasında aktif bir şekilde bulunan işgücü kavramı, istihdam edilenler ve işsizlerden; işgücü talebi ise işgücünü istihdam etmek isteyen işverenlerden oluşmaktadır. Bu bölümde işgücünün arz tarafına ilişkin verilere yer verilecek olup işgücünün arz tarafını etkileyen tüm değişkenlerin bilgisine il bazında ulaşılamamaktadır. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çerçevesinde 26 bölgeden oluşmaktadır. İBBS sınıflandırmasında Muş, Hakkâri, Bitlis, Van TRB2 bölgesindedir. İşgücü arzına ilişkin verileri üreten TÜİK, bölgesel veri setleri yanında il bazında temel işgücü göstergelerini yayınlamaktadır. Bu bölümde Muş ilinin işgücü piyasası hakkında bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

Yıllar/Göstergeler	İşgücüne Katılma Oranı	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı
2008	44,8	40,4	9,9
2009	44,1	37,4	15,2
2010	42,7	38,2	10,5
2011	42,2	38,4	8,9
2012	44,0	40,3	8,4
2013	46,9	42,9	8,5

Kaynak: TÜİK

Tablo 1'de Muş ili için TÜİK'in yayımlamış olduğu temel işgücü göstergelerinden işgücüne katılma oranı, istihdam ve işsizlik oranlarına yer verilmiştir. İşgücüne katılma oranı, istihdam edilenler ve işsizlerden oluşan işgücünün çalışma çağındaki nüfusa oranlanmasıyla elde edilmektedir. Bir ülkede işgücüne katılma oranının yükselmesi, çalışma çağındaki nüfus içerisindeki daha çok kişinin işgücü

piyasasında bulunması ve atıl durumda olan işgücünün istihdam olma şansının artması anlamına gelmektedir. İstihdam oranı ise istihdam edilenlerin çalışma çağındaki nüfusa; işsizlik oranı da işsizlerin işgücüne oranlanması suretiyle hesaplanmaktadır. Yalnız işgücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranları tek başına bir anlam ifade etmemekte, tüm bu oranlar eğitim durumu, cinsiyet, medeni hal, sahip olunan beceriler, sektörün durumu gibi faktörlerle beraber analize dahil edilmelidir.

Şekil 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

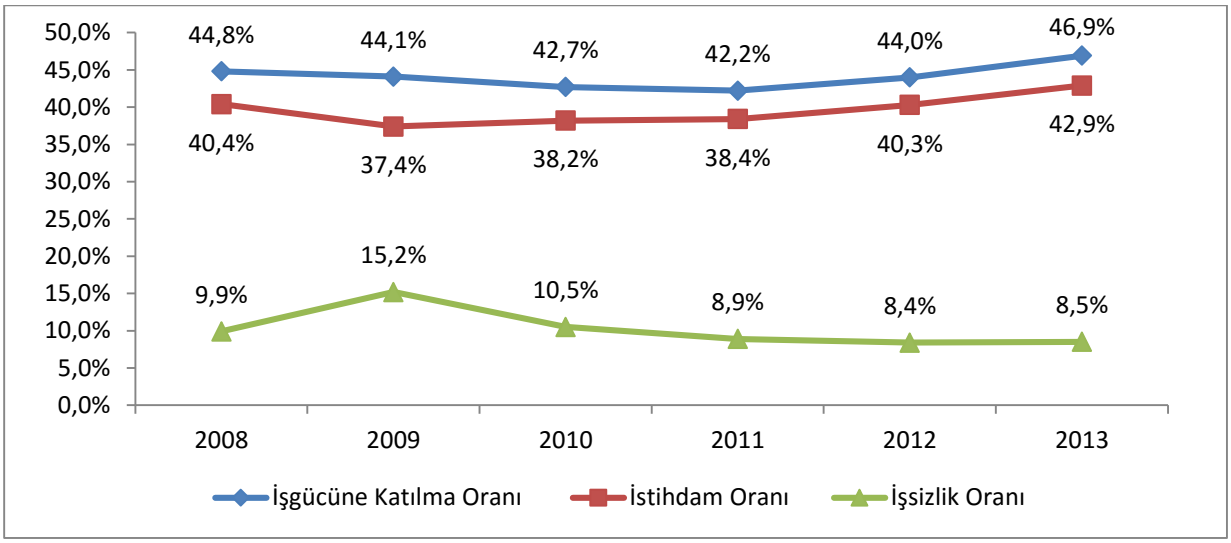

Kaynak: TÜİK

İl düzeyinde temel işgücü göstergelerinde 2008 yılı ile 2013 yıllarına ait verileri bulunmaktadır. Muş ili için Şekil 1'deki eğilimler incelenecek olursa; 2008 küresel krizinden sonra işsizlik oranlarındaki artış ve istihdam oranlarında azalış görülmektedir. İşgücüne katılma oranında ise 2009 yılında 2008 yılına göre 0,7 puanlık bir azalış gerçekleşmiştir. Özellikle kriz dönemlerinde işgücüne katılma oranlarındaki azalışın sebebi iş bulma umudunu yitiren işgücünün iş aramaktan vazgeçerek işgücü piyasası dışında kalmasıdır. 2009 yılındaki bu olumsuz şartlar 2010 yılında bertaraf edilmeye başlanmış gözükmektedir. Zira 2010 yılında işsizlik oranı yaklaşık 5 puan azalmıştır. İstihdam oranındaki 2010 ve 2011 yılındaki hafif bir artış eğiliminden sonra 2012 ve 2013 yılındaki yaklaşık 2'şer puanlık artış işgücü piyasasının toparlanmaya başladığının göstergesi olmuştur. 2013 yılında Türkiye'de istihdam oranı ise yüzde 43,9 olarak gerçekleşmiş olup, Muş ili 1 puanlık bir farkla bu oranın altına bulunmaktadır.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgisine ulaşılabilmektedir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsizler, işsiz olup İŞKUR'a iş aramak için başvuruda bulunan kişileri kapsamaktadır. Bir kişi Kuruma kayıt olduktan sonra 12 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kayıtlarda aktif durumdan pasif duruma geçmektedir. Daha önce 18 ay olarak belirlenen aktif kayıtta kalma süresi 2016 yılı Ocak ayı ile birlikte 12 aya düşürülmüştür. Şekil 2'de yıllar itibariyle Muş ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015)

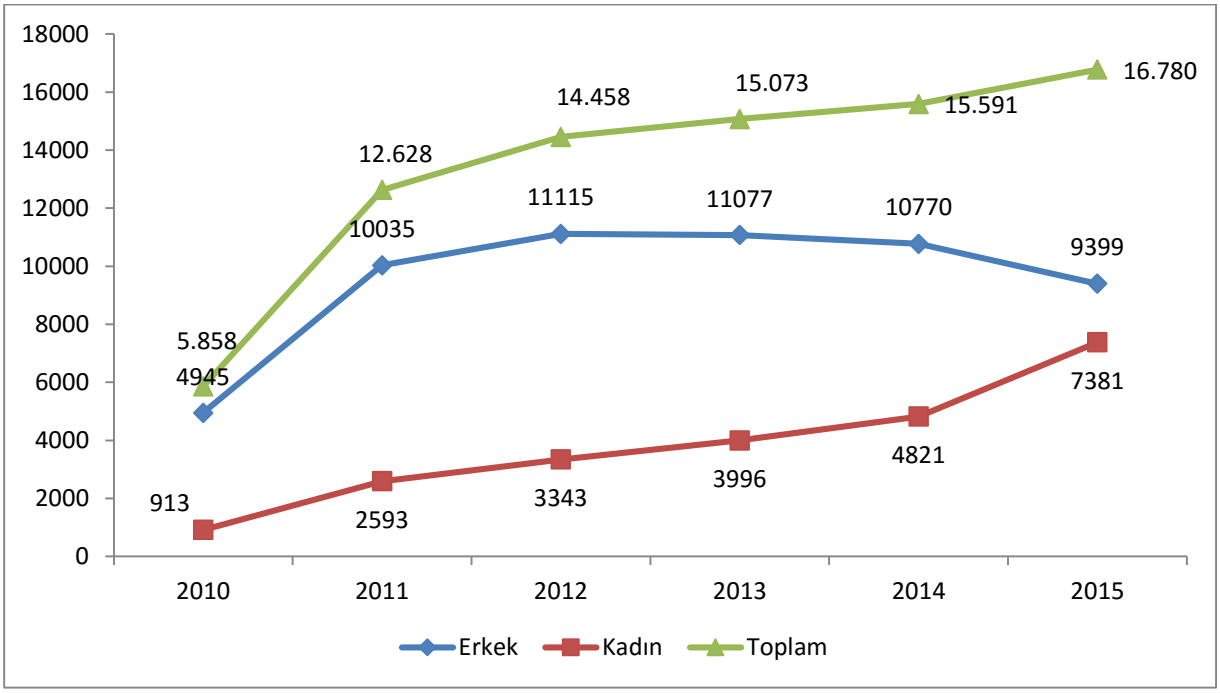

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Muş ilinde İŞKUR'a kayıtlı işsiz 5 bin 858 kişinin 4 bin 945'i erkeklerden, geri kalan 913 kişisi ise kadınlardan oluşmaktadır. 2015 yılında ise toplam 16 bin 780 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki erkeklerdeki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının

da baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişmenin, İŞKUR olarak işsizlere daha doğru ve etkin politika üretmek noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında 913 kadın kayıtlarda işsiz olarak yer almışken bu sayı 2015 yılında yüzde 808,4 oranında artışla 7 bin 381'e yükselmiştir. Bu noktada yukarıda da bahsedilen SGK sorgulamalarından sonra kayıtlı işsiz sayısında kadınların erkeklere nazaran daha fazla yer alması ilk başta olumsuz gibi görünse de aslında daha fazla kadının yıllar içinde işgücü piyasasına katılması ve emeğini sunmak istemesi Muş işgücü piyasası açısından önemli bir husustur.

Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015)

Meslekler	Kayıtlı İşsiz
Beden İşçisi (Genel)	10696
Beden İşçisi (Temizlik)	850
Büro Memuru (Genel)	384
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	300
Baca Temizleyicisi	252
Beden İşçisi (İnşaat)	166
Temizlik Görevlisi	131
Şoför-Yük Taşıma	125
Şoför (Yolcu Taşıma)	119
Garson (Servis Elemanı)	97
Diğer Meslekler	3660
Genel Toplam	16780

Kaynak: İŞKUR

Tablo 2'de Muş ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları mevcuttur. En fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Muş ilinde Kuruma kayıtlı 10 bin 696 işsiz bulunmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (Temizlik) ve Büro Memur (Genel) gibi meslekler takip etmiştir. Bu meslekleri de daha sonra Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma), Baca Temizleyici, Beden İşçisi (İnşaat) , Temizlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma, Şoför (Yolcu Taşıma) ve Garson (Servis Elemanı) meslekleri izlemiştir. Muş ilinde işsiz olarak kayıt olan kişiler içerisinde ilk sırayı Beden İşçisi (Genel) mesleği alması, özellikle Muş ilinde Nitelik Gerektirmeyen sektörlerin ağırlıkta olmasından kaynaklanmaktadır.

Açık İşler

Açık iş; en basit tanımlama ile kuruma işverenler tarafından verilen işgücü talebidir. Açık iş sayısının artması kendisini işe yerleştirmede göstermekte ve işverenlerin İŞKUR ile çalışma isteklerinin arttığı yönünde izlenim vermektedir.

Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015)

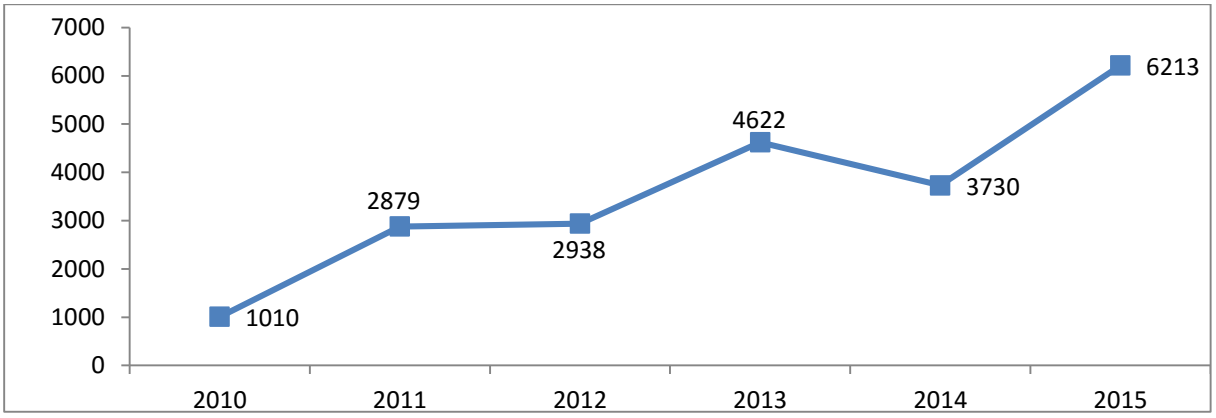

Kaynak: İŞKUR

Şekil 3'te görüleceği üzere 2010 yılında bin 10 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2015 yılına gelindiğinde 6 bin 213 kişiye yükselmiştir. Bu yükseliş eğiliminin arkasında İŞKUR'un işverenler nezdinde tanınırlığının ve İŞKUR hizmetlerinin çeşitlenmesi ile işverenlerin İŞKUR ile olan çalışma isteklerinin artışı yer almaktadır.

Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2015)

Meslekler	Açık İş
Beden İşçisi (Genel)	4121
Temizlik Görevlisi	391
Makineci (Dikiş)	278
Beden İşçisi (Temizlik)	201
Şoför (Yolcu Taşıma)	142
Saraciye Montajcısı	120
Düz Dikiş Makineci	100
Kesimci (Konfeksiyon)	85
Diğer Teknisyen ve Teknikerler	72
Şoför-Yük taşıma	61
Diğer Meslekler	642
Toplam	6.213

Kaynak: İŞKUR

Muş ilinde 2015 yılında 6 bin 213 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, kayıtlı işsizlerde olduğu gibi ilk 3 sırada Beden İşçisi (Genel),Temizlik Görevlisi ve

Makineci (Dikiş) meslekleri yer almıştır. Daha sonra bu meslekleri Beden İşçisi (Temizlik), Şoför (Yolcu Taşıma), Saraciye Montajcısı, Düz Dikiş Makineci, Kesimci (Konfeksiyon), Diğer Teknisyen ve Teknikerler ve Şoför-Yük Taşıma meslekleri takip etmiştir.

İşe Yerleştirmeler

İşe yerleştirme sayılarının artışı için işverenlerden alınan açık işlerin artışının önemli olduğu bilinmektedir. Muş ilinde de açık iş sayılarının artışı ile beraber işe yerleştirme rakamlarında da artış eğilimi göze çarpmaktadır.

Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015)

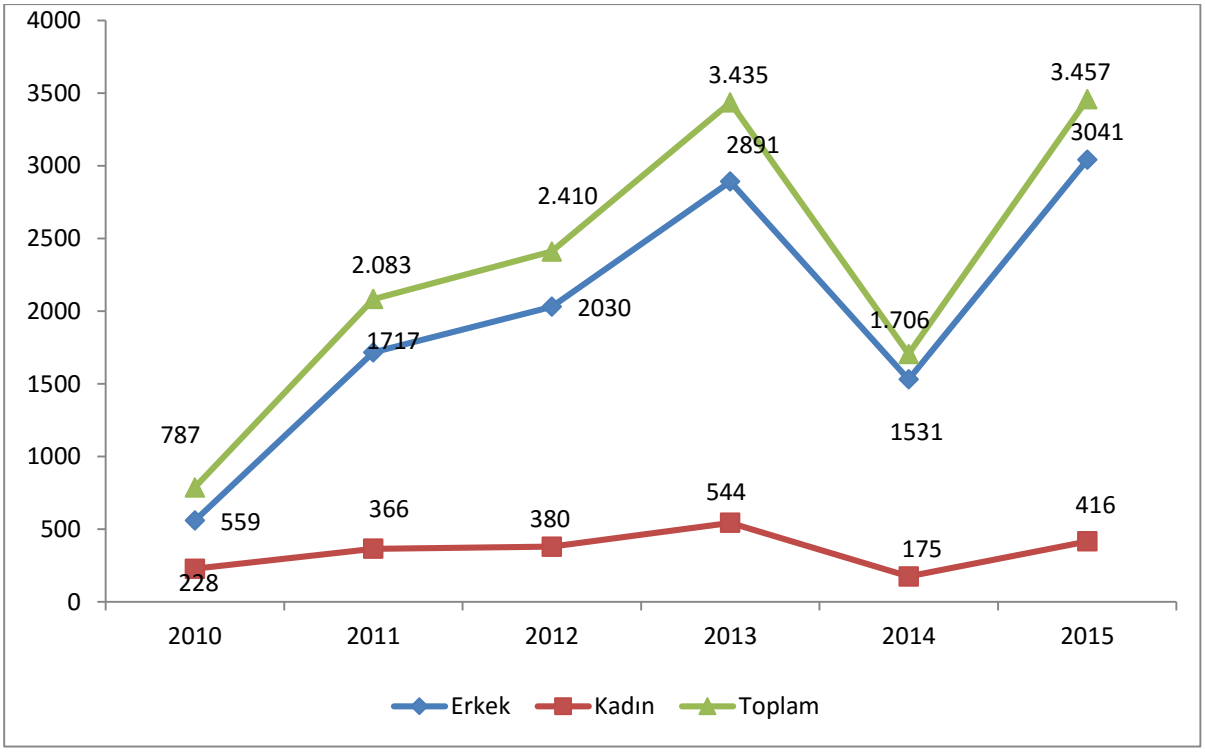

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 787 olan Muş ilinde işe yerleştirilenlerin 559'u erkeklerden, geri kalan 228 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar özellikle 2014 yılında düşüş eğiliminde olmasına karşın daha sonra 2015 yılına değin artış göstermiştir. 2015 yılında Muş ilinde 3 bin 457 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. Bu sayının yüzde 88'ini erkekler, yüzde 12'sini ise kadınlar oluşturmaktadır.

Şekil 4'te görüleceği üzere 2014 yılında işe yerleştirme rakamlarında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Ekonomideki durgunluk, sektörel belirsizlikler, asgari ücret düzeyi ile ekonomideki mal ve hizmet talebi gibi faktörler işverenlerin işgücü talebini etkilemektedir. İŞKUR olarak her koşulda ekonomideki potansiyel olamasa da fiili açık işleri mümkün olduğunca Kuruma kazandırıp, İŞKUR

üzerinden iş arayan kayıtlı işgücü ile eşleştirmek işgücü piyasasında etkinliği arttırmak adına önemlidir. Bu durum da doğal olarak istatistiklere işe yerleştirme olarak yansıyacaktır.

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015)

Meslekler	İşe Yerleştirme
Beden İşçisi (Genel)	2860
Temizlik Görevlisi	207
Şoför (Yolcu Taşıma)	96
Şoför-Yük Taşıma	37
Büro İşçisi	22
Beden İşçisi (Temizlik)	21
Diğer Teknisyen ve Teknikerler	21
Makineci (Dikiş)	20
Beden İşçisi (İnşaat)	16
Usta Öğretici (Diğer)	10
Diğer Meslekler	141
Toplam	3457

Kaynak: İŞKUR

Muş ilinde hem kayıtlı işsiz hem de alınan açık işlerde meslek bilgisine bakıldığında ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği öne çıkmıştır. Muş ili için Beden İşçisi (Genel) mesleğinde; en fazla kayıtlı işsiz olması ve en fazla açık işin işverenler tarafından verilmesi doğal olarak kendisini işe yerleştirmede göstermiş olup 3 bin 457 işe yerleştirmenin 2 bin 860'ı bu meslekte gerçekleşmiştir. Bu mesleği Temizlik Görevlisi, Şoför (Yolcu Taşıma), Şoför-Yük Taşıma, Büro İşçisi, Beden İşçisi (Temizlik), Diğer Teknisyen ve Teknikerler, Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (İnşaat) ve Usta Öğretici (Diğer) meslekleri takip etmektedir.

Mesleki Eğitim Faaliyetleri

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkan vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır. Toplum yararına programlar ise işsizliğin yoğun olduğu yerlerde ve dönemlerde işgücünün, işgücü piyasasından uzak kalmasını önlemede önemli bir araçtır.

Tablo 5'te İŞKUR'un aktif işgücü piyasası programları kapsamında Muş ilinde gerçekleştirdiği faaliyetlerin verileri yer almaktadır.

Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015)

Yıllar	Aktif İşgücü Programları								Toplum Yararına Programlar	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Program Sayısı	İEP Katılımcı Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Katılımcı Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Sayısı	TYP Katılımcı Sayısı
2015	39	1013	302	613	2	237	343	1.863	102	6.867
2014	18	317	169	357	2	110	189	784	69	3.709
2013	5	119	114	257	6	730	125	1.106	65	4.083
2012	16	635	15	70	1	298	32	1.003	46	3.362
2011	49	1721	11	115	13	800	73	2.636	15	1315
2010	49	2010	0	0	2	50	51	2.060	6	371

Kaynak: İŞKUR

2015 yılında aktif işgücü piyasası programı kapsamında toplam 343 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan bin 863 kişi faydalanmıştır. Bu sayılarda 2010 yılına göre önemli ölçüde artış meydana gelmiştir. 2010 yılında 51 kurs düzenlenirken 2015 yılında bu sayının 343'lere çıkması ve aynı zamanda 2014 yılındaki kursiyer sayısı 784 iken 2015 yılında bin 863 kişi olması İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

Bu süreçte özellikle işbaşı eğitim programlarında önemli bir artış yaşanmıştır. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2014 yılında 189 programın açıldığı ve bu programlardan 784 katılımcının faydalandığı görülmekteyken, 2015 yılında 343 program açılmış ve bin 863 kişi işbaşı eğitim programlarından katılımcı olarak yararlanmıştır.

Mesleki eğitim kurslarından ise 2015 yılında 39 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan bin 13 kişi faydalanmıştır.

Diğer bir aktif işgücü hizmeti olan girişimcilik eğitim programı kapsamında 2010 yılında 2 program düzenlenmişken bu sayı 2015 yılında da 2 program açılmış olup ve katılımcı sayıları da 50'den 237'ye yükselmiştir. Girişimcilik eğitim programları vasıtasıyla İŞKUR, kendi işini kurmak isteyenlerin de yanında olarak girişimcilik konusunda destek sağlamaktadır.

Toplum yararına programlar dahilinde ise 2015 yılında 102 program düzenlenmiş olup bu programlardan 6 bin 867 kişi faydalanmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. Muş ilinde 2015 yılında toplam bin 745 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 807'si işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır.

Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015)

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Başvuru Sayısı	İşsizlik Ödeneği Hak eden Sayısı
2015	1745	807
2014	1985	1131
2013	1187	598
2012	650	432
2011	421	354
2010	367	363

Kaynak: İŞKUR

Tablo 7'de ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin meslek bilgileri yer almaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenler içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleğindekiler bulunmaktadır.

Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015)

Meslekler	İşsizlik Ödeneği Hak Edenler
Beden İşçisi (Genel)	291
Büro Memuru (Genel)	38
Beden İşçisi (Temizlik)	35
Aşçı	21
Şoför-Yük Taşıma	15
Temizlik Görevlisi	14
Kamyon Şoförü	14
Kalorifer Ateşçisi (Katı ve Sıvı Yakıt)	13
Şoför (Yolcu Taşıma)	10
Beden İşçisi (İnşaat)	8
Diğer Meslekler	348
Toplam	807

Kaynak: İŞKUR

Muş ili işgücü piyasası içinde Beden İşçisi (Genel) mesleği ön planda olduğu önceki tablolarda görülmekteydi. Zira alınan açık işlerde ve işe yerleştirmelerde bu meslek ilk sırada yer almıştı. İşsizlik

ödeneğini hak edenler içinde de bu mesleğin ön planda olduğu görülmektedir. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde 291 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmışken Büro Memuru (Genel) mesleğinde bu sayı 38 olarak gerçekleşmiştir. Bu meslekleri ise Beden İşçisi (Temizlik), Aşçı, Şoför-Yük Taşıma, Temizlik Görevlisi, Kamyon Şoförü, Kalorifer Ateşçisi (Katı ve Sıvı Yakıt), Şoför (Yolcu Taşıma) ve Beden İşçisi (İnşaat) meslekleri takip etmiştir. Tablo 7'den anlaşılacağı üzere birkaç meslek haricinde daha çok nitelik gerektirmeyen mesleklerde işsizlik ödeneği alma durumu mevcuttur. Bu durum da meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıkları anlamına gelmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin kurulması yolu ile daha etkin işleyişi sağlamak adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek önemli bir konuyu oluşturmaktadır. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın yarattığı etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hane halkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve

gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında Türkiye genelinde 88 bin 966 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleriyle, Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2017 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Muş ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Muş ilinde 159 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 5 bin 308 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Muş ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 8'de Muş ilinde araştırma kapsamında olan sektörlere göre işyerlerinin dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: Sektörlere Göre İşyeri Sayıları

Sektörler	İşyeri Sayısı
İnşaat	54
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	30
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	26
İmalat	12
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	9
Ulaştırma ve Depolama	9
Eğitim	5
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	4
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	3
Bilgi ve İletişim	3
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor	1
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1
Genel Toplam	159

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde İnşaat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Muş ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 34'ü İnşaat sektöründe yer almaktadır. Arz verileri incelenirken kayıtlı işsiz, açık iş ve işe yerleştirme verilerinde İmalat sektörünün Muş ili için önemi ortaya çıkmıştı. Diğer bir ifadeyle İnşaat sektörü Muş ili için önde gelen bir sektör durumundadır. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 34'ü bu sektörde bulunmaktadır. Muş ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden her 2 işyerinden bir tanesi İnşaat veya Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Daha sonra ise Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor, Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile Bilgi ve İletişim sektörü 3'er işyeri ile karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu tablo okunurken Muş ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca bu araştırma işyeri bazlı bir araştırma olup mutlaka istihdamı 20'den az olan bir Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunan banka şubesi mevcut olacağından verilerin düşük olması doğaldır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşa Göre Dağılımı

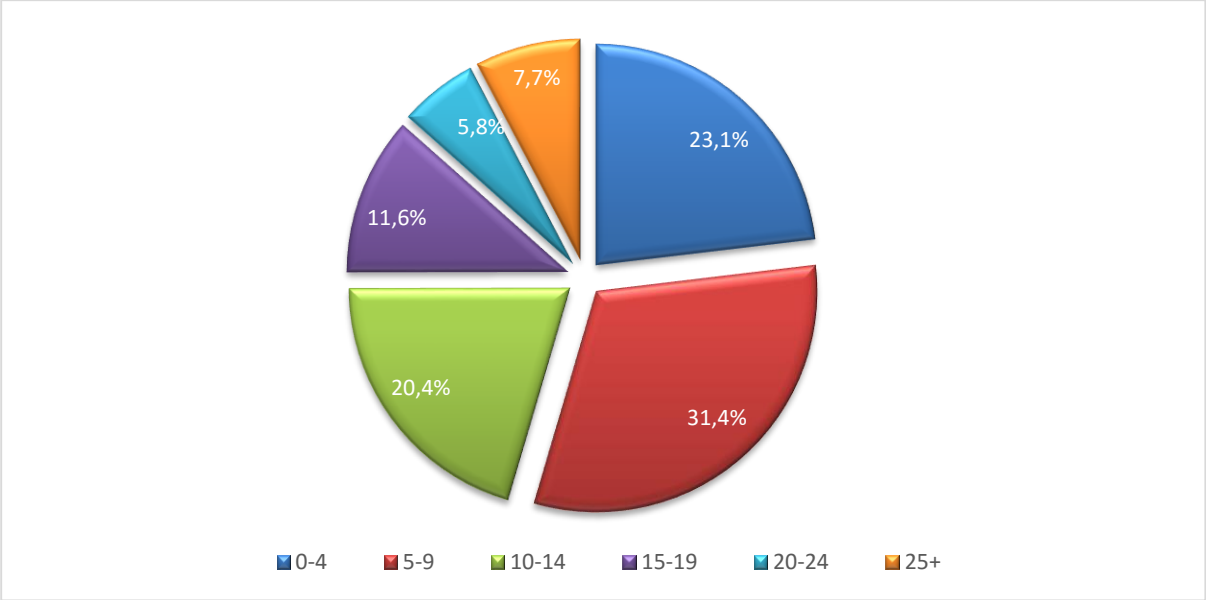

Kaynak: İPA 2016

Grafik 5'te görüldüğü üzere Muş ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 31,4'ü 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 10-14 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 20,4'tür. İşyerlerinin yaklaşık yarısından fazlası 0-9 yaş aralığındadır. Yaklaşık her 4 işyerinden biri ise 15 ve daha fazla yıldır faaliyet göstermektedir. Muş ilinde 0-4 yaş aralığının önemli bir durumu genellikle bu işyerlerinin İnşaat sektörü ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri yoğunlaşması ve işyerlerinin adi ortaklık olarak kurulması ve işin süresinin kısa olmasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

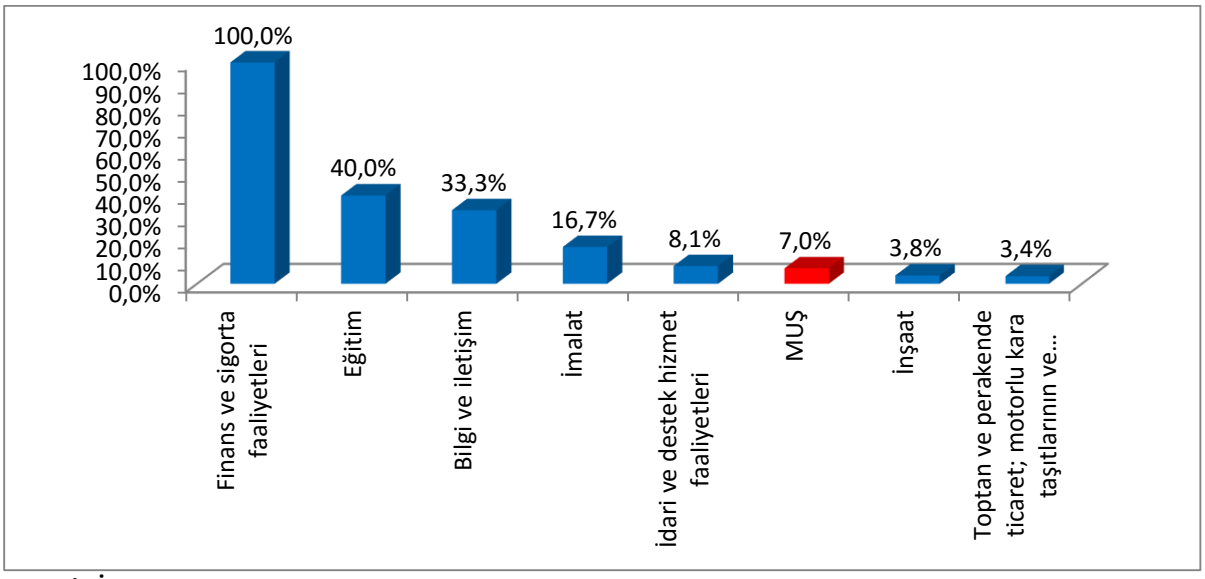

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 100'ünde part-time çalışan bulunmaktadır. Muş ili genelinde part-time çalışma oranı yüzde 7 olarak gerçekleşmiştir. Muş ilinde part-time çalışma oranında ikinci sırada Eğitim sektörü yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 40'ında part-time çalışanı bulunmaktadır. Üçüncü ve dördüncü sırada ise yüzde 33,3 ile Bilgi ve İletişim sektörü ve İmalat sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olması ve özellikle üniversite öğrencilerinin staj ve tecrübe kazanmak amacıyla bu sektörleri tercih etmelerinde kaynaklanmaktadır. Zira İnşaat ve Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektörleri part-time çalışma yapma eğiliminde daha az bulunmaktadır. Özellikle bu sektörlerde çalışma şartları ve ücret düzeyi, part-time çalışma yönünde işgücünü sevk etmemektedir.

Part-time çalışmalar, esnek bir çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir. Grafik 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinde Kadın İstihdamı

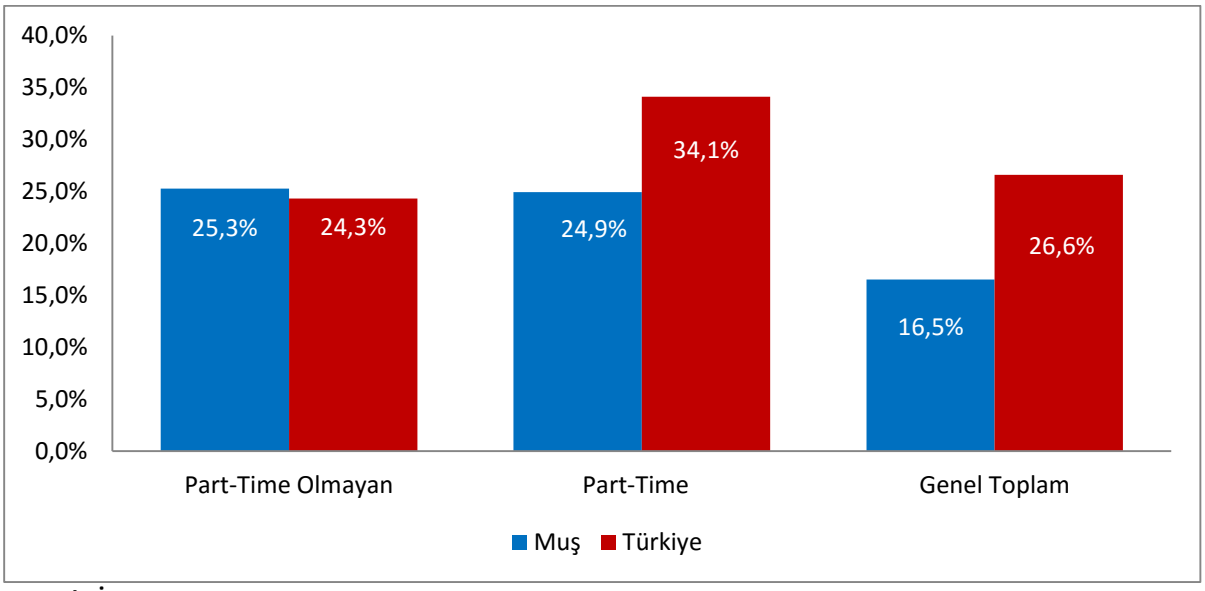

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,6'sını kadınlar oluşturmaktayken Muş ilinde bu oran yüzde 16,5 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Muş ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 24,9 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 25,3 olarak tespit edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda Muş ilinde nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda istihdam edilen kadın çalışanların part-time olmayan çalışma şeklinde istihdam edildiği söylenebilir. Muş ilinde part-time çalışma daha ziyade büro işlerinde ön muhasebeci, özel eğitim kurumlarında öğretmenlik, perakende sektöründe satış danışmanlığı olarak daha çok karşımıza çıkmaktadır. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 34,1 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,3'te kalmıştır. Türkiye geneli ve Muş ilinde part-time çalışma kadın istihdamını olumlu etkilemektedir.

Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı

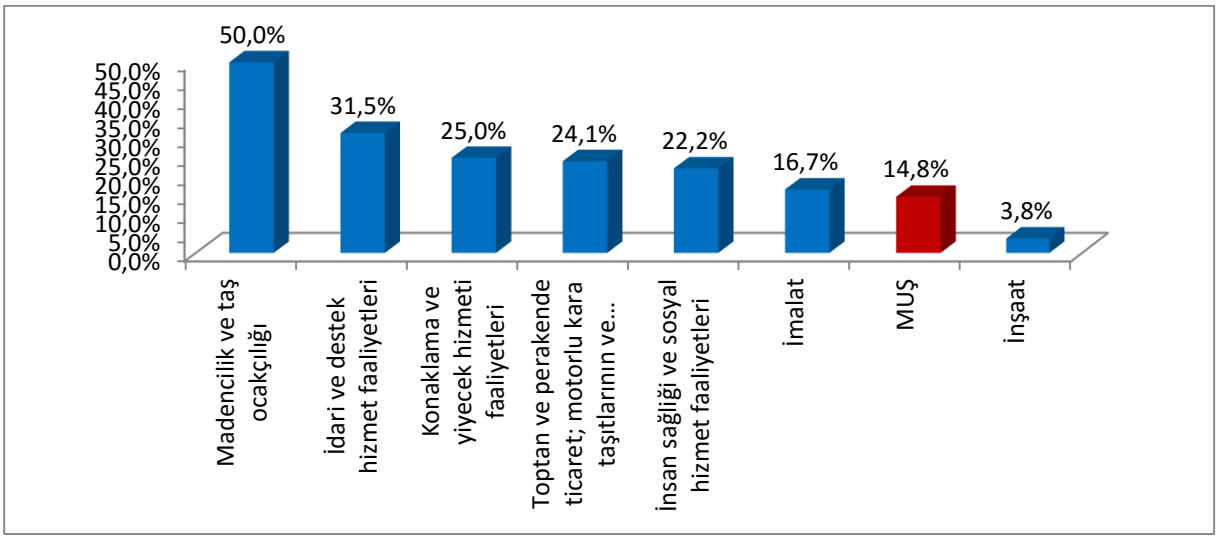

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde işyerlerinin yüzde 14,8'inde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 25,7'dir. Muş ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe görülmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı tüm işyerlerinde vardiyalı çalışma söz konusudur. Ancak Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe işyeri sayısının diğer sektörlere göre az olması da bu oranın yüksek olmasına sebep olmaktadır. İnşaat sektörü ise en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. İnşaat sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

Muş ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının üstünde olan sektörler; Madencilik ve Taş Ocakçılığı, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleri olmuştur.

Şekil 9: Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinde Kadın İstihdamı

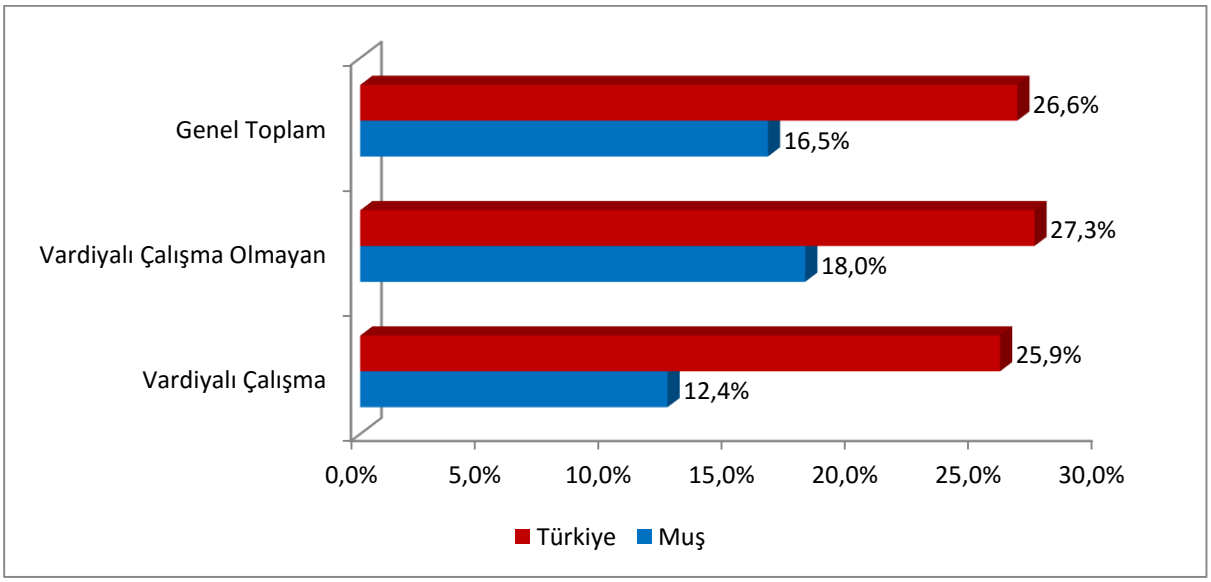

Kaynak: İPA 2016

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilim göze çarpmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine kıyasla daha fazladır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 12,4'ü kadın, yüzde 88,6'sı ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 18'e yükselmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Muş ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 16,5'inin kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 6 çalışandan 1'i kadın 5'i erkeklerden oluşmakta olup Türkiye ortalamasına da yakın bir oran söz konusudur.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece 1,5 puan bir farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Muş ilinde çok daha fazla belirgindir.

Şekil 10: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı

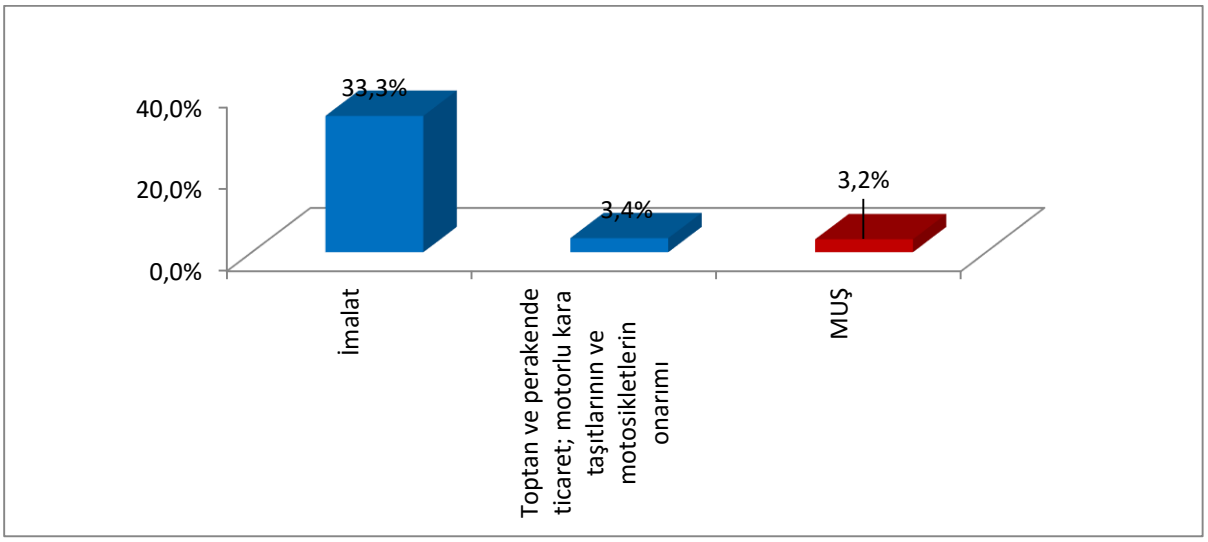

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde 17 sektörden 2 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 33,3'ü ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 3,4 Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapma oranı anlamında Muş ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile de benzerlik göstermemektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,2'si ihracat yapmakta ve Muş ilinde olduğu gibi ilk iki sektör olarak yüzde 33,4 ile İmalat ve yüzde 3,4 Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İhracat yapan sektörler incelenirken, daha önce İmalat sektörünün Muş ili için söylenen, öncü sektör olma hususu akıllara gelmektedir. Muş ilinde bulunan işgücü için İmalat sektöründe istihdam edilme hususu önemli ağırlık oluşturmaktaydı. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

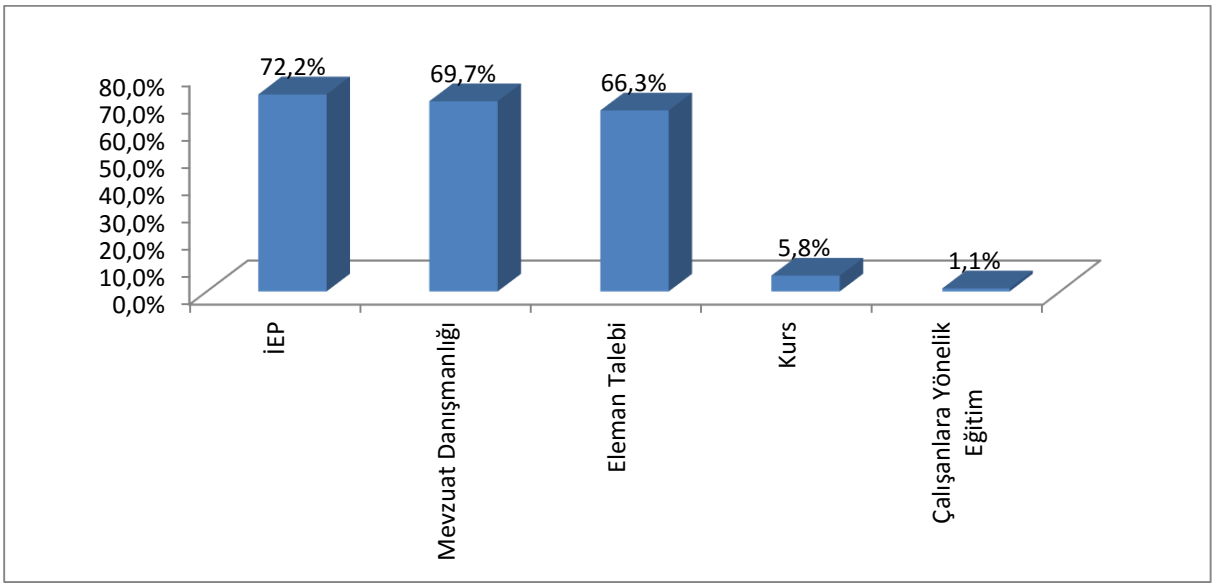

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 55,2'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 50,9 olarak gerçekleşerek, bu oran Muş ili için Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise en çok İŞKUR'dan İEP noktasında hizmet almıştır. Bu işyerlerinin yüzde 72,2'si İŞKUR'dan İEP talebinde bulunmuşlarken yüzde 69,7'si mevzuat danışmanlığı ve yüzde 66,3'ü eleman talebi alanında İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir. Özellikle son dönemlerde işverenlerin işbaşı eğitim programlarına olan ilgisi Muş ilinde yüzde 72,2 oranında kendisini göstermiştir. Muş ilinde öncül üç veri incelendiğinde bu verilerin oranlarının birbirine yakın olması işverenlerin işgücünün planlaması ve planlamanın uygulamasında İŞKUR ile sürekli olarak temas halinde bulunduğu görülmektedir. Bu durum İŞKUR'un işgücü piyasasındaki aktif rolünün günden güne daha fazla arttığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

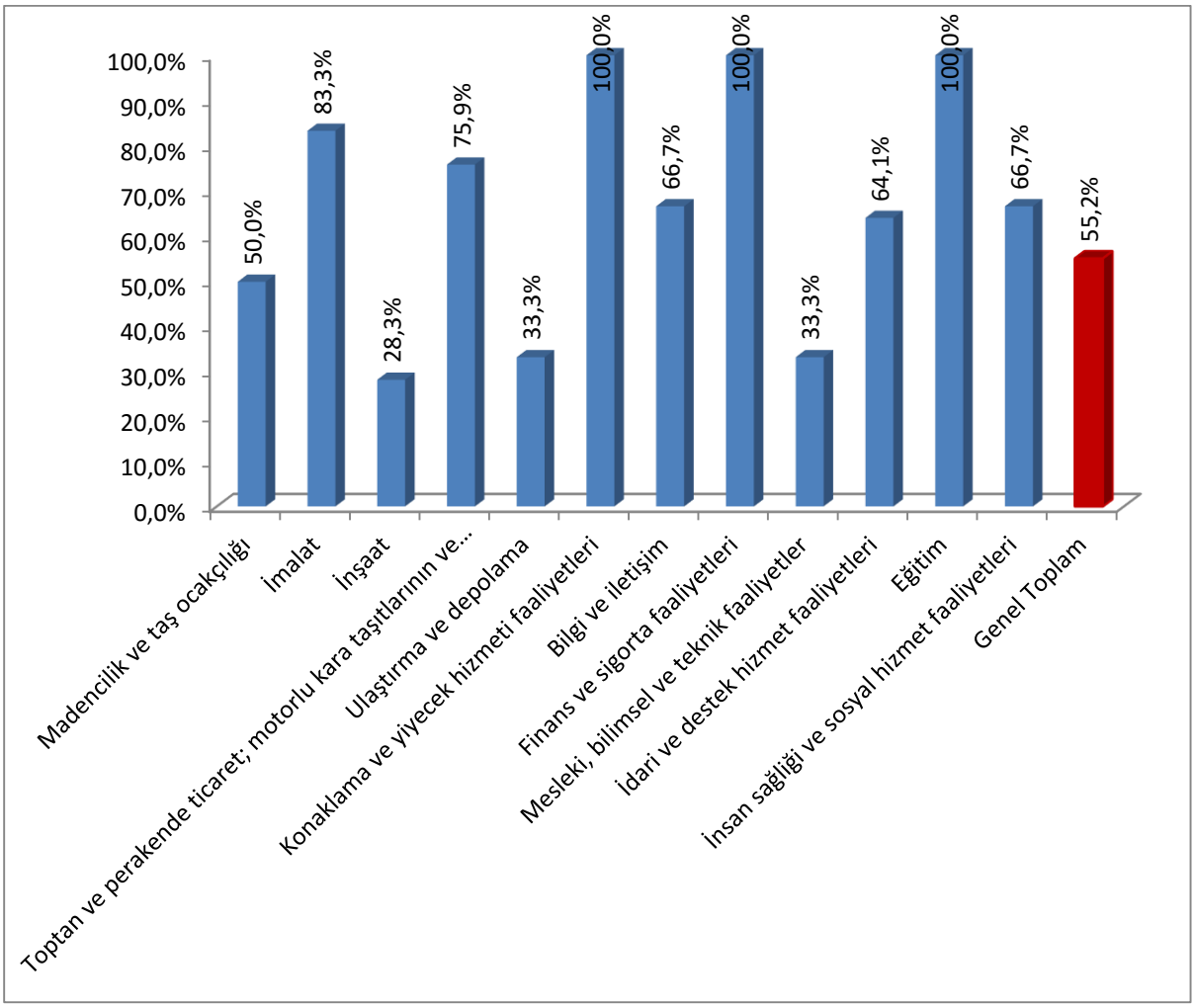

Kaynak: İPA 2016

Şekil 12'de ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Muş ilinde Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri sektöründe bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır. Yine bu sektörlerde faaliyet gösteren 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin göreceli olarak daha az olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. En az oranda faydalanan sektörler ise İnşaat, Ulaştırma ve Depolama ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörlerindeki işyerleri olmuştur.

Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Eleman Talebi	İEP	Kurs	Mevzuat Danışmanlığı
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
İmalat	10,0%	90,0%	50,0%	20,0%	80,0%
İnşaat	0,0%	53,3%	66,7%	0,0%	53,3%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	0,0%	59,1%	86,4%	13,6%	59,1%
Ulaştırma ve Depolama	0,0%	100,0%	66,7%	0,0%	100,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,0%	75,0%	75,0%	0,0%	75,0%
Bilgi ve İletişim	0,0%	50,0%	100,0%	0,0%	50,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,0%	81,4%	62,9%	0,0%	81,1%
Eğitim	0,0%	60,0%	80,0%	0,0%	80,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	50,0%	100,0%	0,0%	83,3%
Genel Toplam	1,1%	66,3%	72,2%	5,8%	69,7%

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde İmalat sektöründeki işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki tablo 9'da yer almaktadır. İmalat sektöründeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin hepsi hem işbaşı eğitim programı hizmetinden hem de mevzuat danışmanlığı alanındaki hizmetinden faydalanmışlardır. Ancak bu sektörde araştırma kapsamına giren işyeri sayısının düşük olması oranın yüksek çıkmasına sebep olmaktadır.

İnşaat sektöründeki işyerleri ise hem eleman talebi hem mevzuat danışmanlığı hem de İEP hizmetlerinden yararlanmışlardır. Ayrıca bu sektördeki işyerlerinin yarısında fazlası işbaşı eğitim programından faydalanmak için İŞKUR ile temasa geçmişlerdir.

Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektöründeki işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranı yüzde 75,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu sektörde hizmetlerden yararlanan işyerleri içinde sadece eleman talebi hizmeti göze çarpmaktadır.

Eleman talebi hizmeti için mutlaka tüm işyerlerinin İŞKUR'dan faydalandığı diğer sektörler ise Madencilik ve Taş ocakçılığı ve Ulaştırma ve Depolama sektörleri olmuştur.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde göze çarpan diğer bir husus sadece İmalat sektöründeki işyerleri İŞKUR'un bütün hizmetlerinden faydalanmışlardır. İmalat sektöründeki hizmetlerden faydalanan işyerlerinin yüzde 90'ı Eleman Talebi, yüzde 80'i Mevzuat Danışmanlığı, yüzde 50'si İşbaşı Eğitim Programı'ndan, yüzde 20'si Kurs programından ve yüzde 10 oranında Çalışanlara Yönelik Eğitim olmak üzere İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Muş ilinde 17 sektörden 12 tanesinde bulunan işyerleri İŞKUR'un sunmuş olduğu bütün hizmetlerden faydalanmaktadır. Şekil 13'te ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin vardiyalı çalışma, part-time çalışma ve ihracat yapma durumları Muş ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak incelenmiştir.

Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu

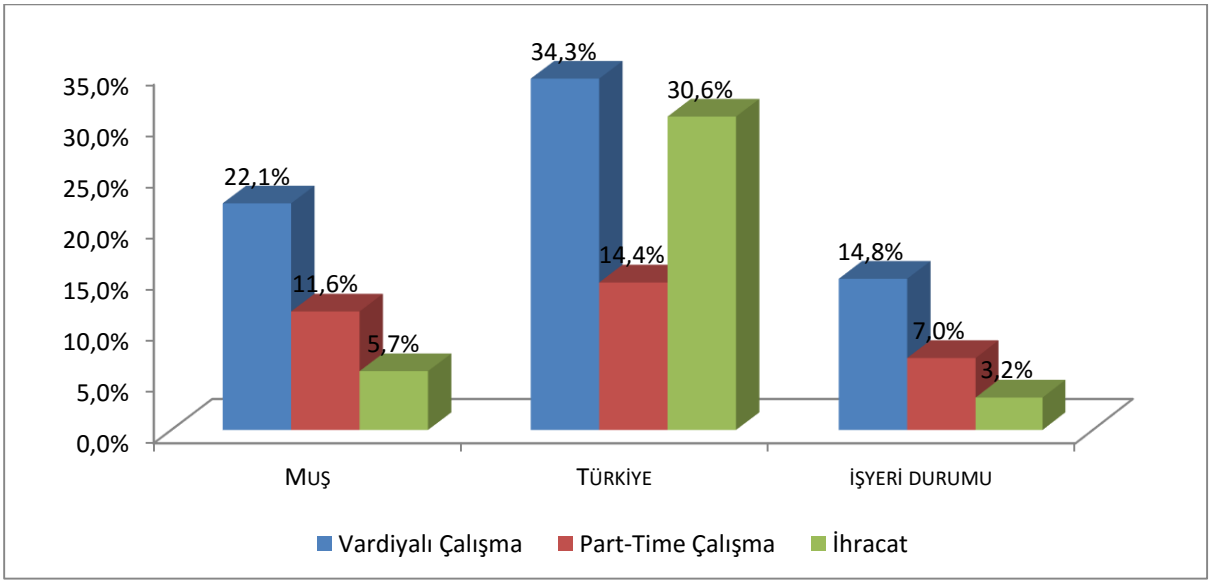

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 34,3'ü vardiyalı çalışma yapmaktadır. Muş ilinde ise bu oran yüzde 22,1 olarak gerçekleşmiştir. Ancak Muş ilindeki araştırma kapsamına giren tüm işyerlerinin yüzde 14,8'i vardiyalı çalışma yapmaktadır.

Bu farklar part-time çalışma yapılan işyerleri için belirgin olmamakla birlikte ihracat yapma durumu için aynı husus söz konusu değildir.

Muş ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri Türkiye geneline göre daha düşük oranda vardiyalı çalışma, part-time ve ihracat yapmaktadır.

Mevcut İstihdam

Muş ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Muş ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 5 bin 308 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 4 bin 432 çalışan erkeklerden, 867 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Erkek	Kadın	Toplam
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	47	0	47
İmalat	621	243	864
İnşaat	902	120	1.022
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	1.116	253	1.370
Ulaştırma ve Depolama	165	0	165
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	71	4	75
Bilgi ve İletişim	25	3	28
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	133	0	133
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	62	0	62
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	918	89	1.006
Eğitim	183	37	220
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	188	127	315
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1	0	1
Genel Toplam	4.432	876	5.308

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre dağılımda ise; Muş ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektöründe istihdam edilmektedir. İmalat sektörünün Muş ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerde yüzde 25,8 oranında, kadınlarda ise yüzde 28,9 oranında Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektöründe istihdam edilme durumu söz konusudur.

Tablo 10 incelendiğinde bütün sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından daha düşük olduğu görülmektedir.

Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

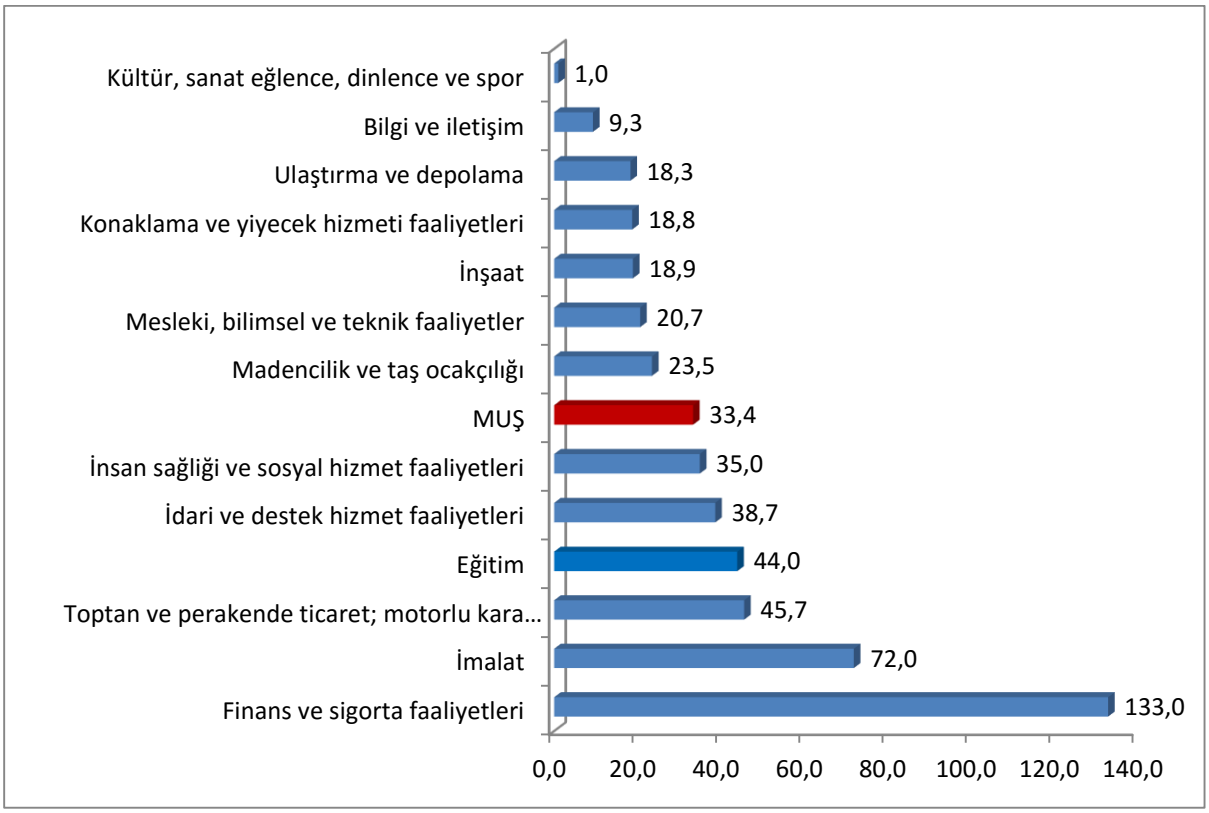

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 14'te Muş ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerindeki ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 33,4 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler özelinde incelendiğinde; ortalama çalışan sayısı en Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Bu sektördeki işyerlerinde ortalama 133 kişi, ikinci sırada bulunan İmalat sektöründe 72 kişi ve üçüncü sırada bulunan Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektöründe 45,7 kişi istihdam edilmektedir. Bu üç sektör il geneli ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörünün Muş ili için en yüksek istihdamı barındıran bir sektör olduğu daha önce ifade edilmişti. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründeki işyeri sayısının da diğer sektörlere nazaran daha fazla olması ortalama çalışan sayısı sıralamasında bu sektörün birinci sırada olmasının sebebini oluşturmaktadır.

İl genelindeki çalışan sayıları, sektörlerden sonra meslek grubu bazında da tablo 11'deki veriler üzerinden değerlendirilebilir.

Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	123	62	185
Hizmet ve Satış Elemanları	480	102	582
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1.462	316	1.778
Profesyonel Meslek Mensupları	239	122	361
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	326	21	347
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	488	34	522
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	1.125	215	1.340
Yöneticiler	188	4	192
Genel Toplam	4.432	876	5.308

Kaynak: İPA 2016

Toplam çalışanların içerisinde Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, meslek grubunda çalışanlar önemli bir oranda bulunmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 27,5'i, erkek çalışanların yüzde 82,2'si ve kadın çalışanların yüzde 18,8'si bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu yer almakta ve yüzde 21,2 oranında çalışanı barındırmaktadır.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu ise Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar olmuştur. Muş ilinin sosyo-ekonomik yapısında ve coğrafi konum itibariyle tarımsal faaliyet anlamında önemli bir ağırlıkta istihdam gerçekleşmiştir.

Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

İşyeri Yaşı	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	849	172	1.021
5-9	860	262	1.122
10-14	1.547	260	1.807
15-19	644	63	707
20-24	332	86	418
25+	200	33	233
Genel Toplam	4.432	876	5.308

Kaynak: İPA 2016

Tablo 12'de ise çalışanların istihdam edildiği işyerlerinin yaş bilgileri bulunmaktadır. Bu tabloda öne çıkan en önemli husus; 10-14 işyeri yaşından sonraki işyerlerinde toplam çalışanlar içerisinde kadınların oranında azalma meydana gelmesidir. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinde çalışanların yüzde 16,8'i kadınlardan oluşmaktayken, 5-9 yaş arasındaki işyerlerinde çalışanların içindeki kadınların oranı belirgin bir artışla yüzde 23,4; 10-14 yaş için; keskin bir düşüş ile yüzde 14,4; 15-19 yaş için daha da düşerek yüzde 8,9 olarak gerçekleşmiştir. 20-24 yaş arasında olan işyerlerinde kurumsallaşma ve

büyüme beklentilerinin etkisiyle bu oran kadınların oranı yüzde 20,5; 25+ yaş için yüzde 14,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 13'de ise Muş ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle ilk meslek her iki cinsiyet içinde aynıdır. Temizlik Görevlisi ve Makineci (Dikiş) mesleği toplam çalışanlar arasında en fazla çalışılan ilk iki mesleği oluşturmaktadır. Erkeklerde ilk iki meslek Temizlik Görevlisi ve Servis Şoförü (Okul) iken, Kadın çalışanlar arasında ise ilk iki sırada Temizlik Görevlisi ve Makineci (Dikiş) mesleği yer almaktadır.

Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Erkek	Kadın	Genel
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Servis Şoförü (Okul)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Şoför (Yolcu Taşıma)	Hemşire	Servis Şoförü (Okul)
Elektrik Teknisyeni	Sekreter	Şoför (Yolcu Taşıma)
Şoför-Yük Taşıma	Kasiyer	Elektrik Teknisyeni
Makineci (Dikiş)	Park Temizlik İşçisi	Şoför-Yük Taşıma
İnsan Kaynakları Müdürü/Yöneticisi	Aşçı	İnsan Kaynakları Müdürü/Yöneticisi
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	Okul Öncesi Öğretmeni	Park Temizlik İşçisi
Park Temizlik İşçisi	Büro Memuru (Genel)	Güvenlik Görevlisi (Silahlı)
İş Makineleri Operatörü	Satış Danışmanı	İş Makineleri Operatörü

Kaynak: İPA 2016

Toplam çalışanlar içinde en fazla istihdamı barındıran üçüncü meslek Servis Şoförü (Okul) gelmektedir. Muş ilinde Makineci (Dikiş) ve Servis Şoförü (Okul) mesleklerinin de çalışan sayılarının daha sonraki yıllarda daha da artması beklenmektedir. Bu durum ilimizde Tekstil Kent projesi ile ve Toplu Taşıma ile Eğitim projeleri kapsamında İmalat ve Ulaştırma ve Depolama sektörlerinde yaklaşık olarak 7000 kişinin, 3-5 yıl içerisinde, istihdam edilmesi olarak söylenebilir. İlimizde bu meslekleri takip eden diğer meslekler; Şoför (Yolcu Taşıma), Elektrik Teknisyeni, Şoför-Yük Taşıma, İnsan Kaynakları Müdürü/Yöneticisi ve Park Temizlik İşçisi olarak görülmektedir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı

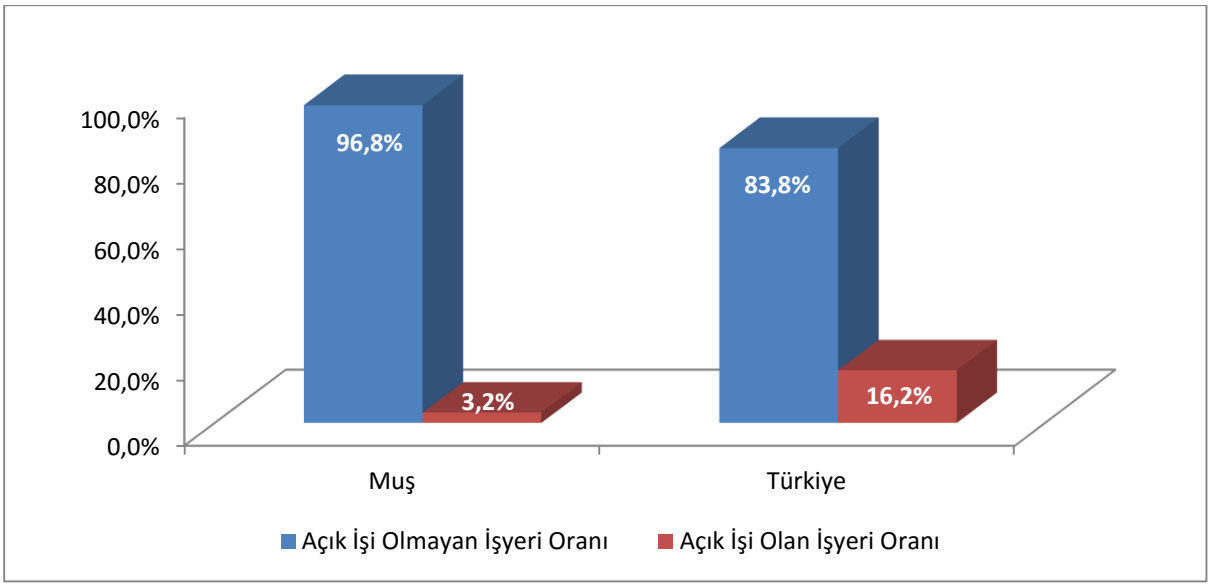

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 3,2'sinde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasına göre düşük olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 16,2 olarak gerçekleşmiştir.

Muş ilinde 86 işyerinden 34 kişilik açık iş tespit edilmiş olup, sektörlere göre açık iş sayıları tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı

Sektörler	Toplam Açık İş Sayısı
İmalat	18
İnşaat	4
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	2
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	7
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3
Genel Toplam	34

Kaynak: İPA 2016

Muş ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda da kurum verilerinde olduğu gibi İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 34 kişilik açık işin yüzde 52,9'una tekabül eden 18 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. İmalat sektörü ihracatın en fazla olduğu sektör olarak karşımıza çıkmakta ve aynı zamanda ilimiz için eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin çoğunluğu bu sektörde bulunmaktadır. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ile İnşaat'tır. Açık iş sayısı yüksek olan İmalat ve İnşaat sektörlerinin açık iş verme oranları da il ortalamasının üzerinde seyretmektedir.

Tablo 15'te ise sektörler özelinde açık iş oranları ile ilgili sektördeki işyerlerinin açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İş Verme Oranı
İmalat	2,0%	8,3%
İnşaat	0,4%	1,9%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	0,2%	3,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	8,5%	25,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,9%	11,10%
Muş	0,6%	3,2%

Kaynak: İPA 2016

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'ten de görüleceği üzere Muş ilinde açık iş oranı yüzde 0,6 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Muş ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 99 kişilik dolu kadronun yanında yaklaşık 1 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir.

Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 8,5 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir.

Açık iş verme oranında ise İmalat sektörü ön plana çıkmıştır. Bu sektördeki her 2 işyerinden 1'inde açık iş bulunmaktadır. Gayrimenkul Faaliyetleri sektörünü yüzde 33,3 ile Bilgi ve İletişim sektörü ve yüzde 33,1 ile İmalat sektörü takip etmektedir. Bir diğer ifadeyle bu sektörlerdeki her 3 işyerinden 1'inde açık iş mevcuttur.

Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları

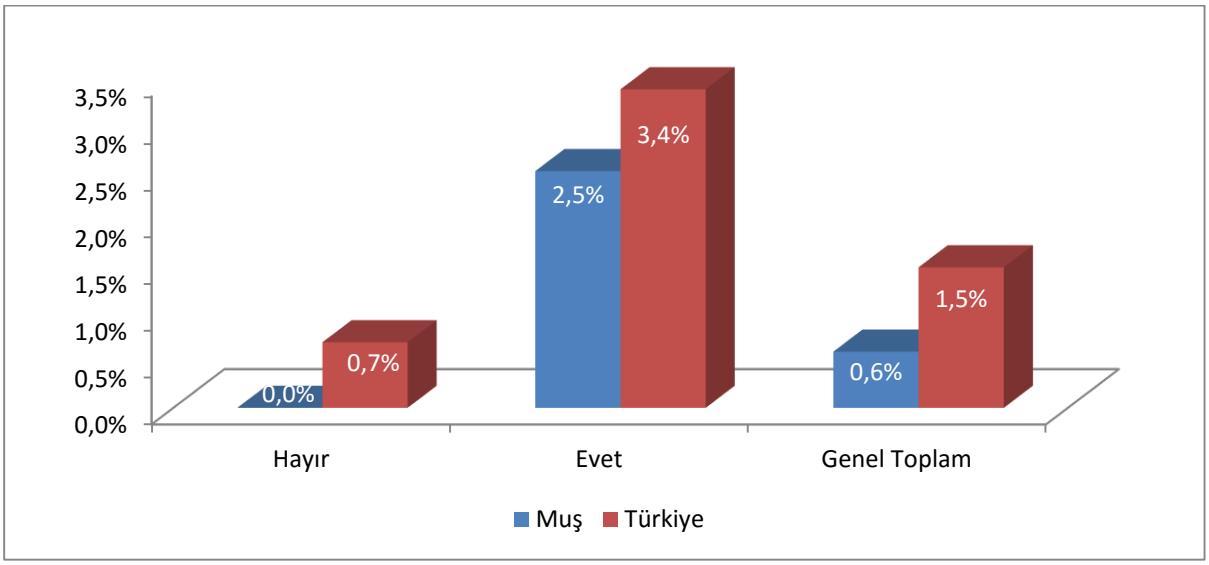

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde ihtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin açık iş oranı yüzde 2,5; teminde güçlük çekmeyen işyerlerinin açık iş oranı ise yüzde olarak önemsizdir. Muş ilinin bu oranları Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Teminde güçlük çeken işyerlerinde doldurulmayı bekleyen boş pozisyonların daha çok olması doğaldır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda talep ettiği personeli muhtelif nedenlerle istihdam edememesi bir anlamda söz konusu kadronun boş kalması anlamına gelecektir.

Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları

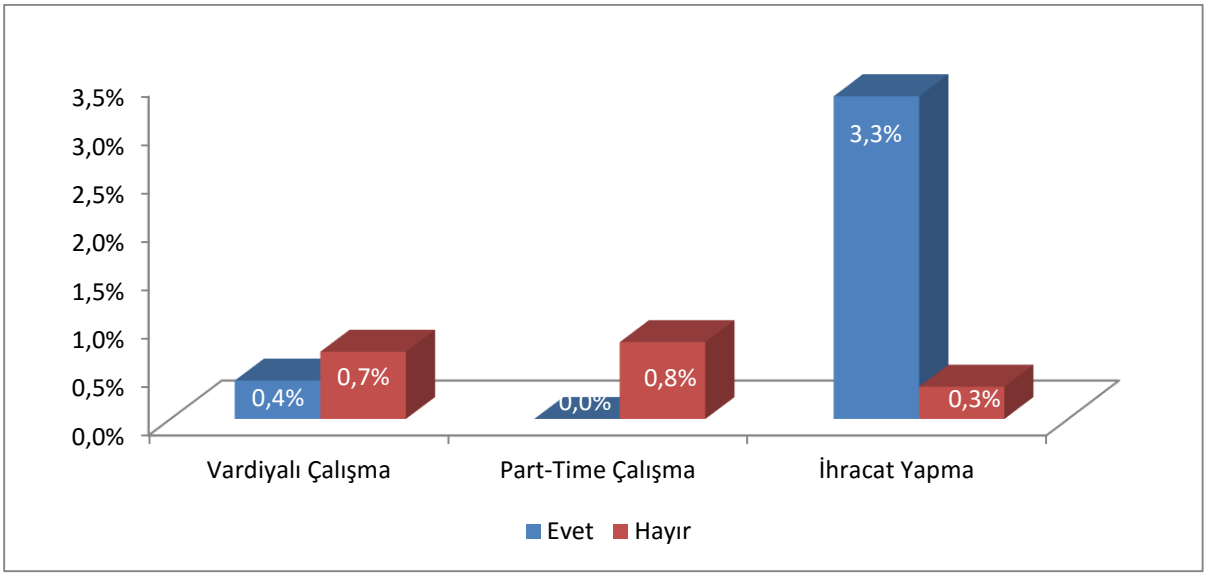

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde vardiyalı çalışma yapan 20+ istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 0,4, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 0,7 olarak tespit edilmiştir. Part-time çalışma yapılan işyerlerinde ise açık iş oranı hiç yok iken, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 0,8'dir. Bu durum işverenlerin açık işgücü karşılama yöntemi olarak part-time çalışma ile çalışan istihdam etme yolunu tercih etmelerinden kaynaklanmaktadır. İhracat yapılan işyerlerinde de açık iş oranı yüzde 3,3, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 0,3 olarak tespit edilmiştir. Muş ilinde ihracat yapan işyerleri ağırlıklı olarak İmalat sektöründe bulunan işyerleri olup buralarda sürekli olarak bir işgücü sirkülasyonu olmaktadır. Bundan dolayı ihracat yapan işyerlerinde açık iş oranı ihracat yapmayan işyerlerine göre daha fazla olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

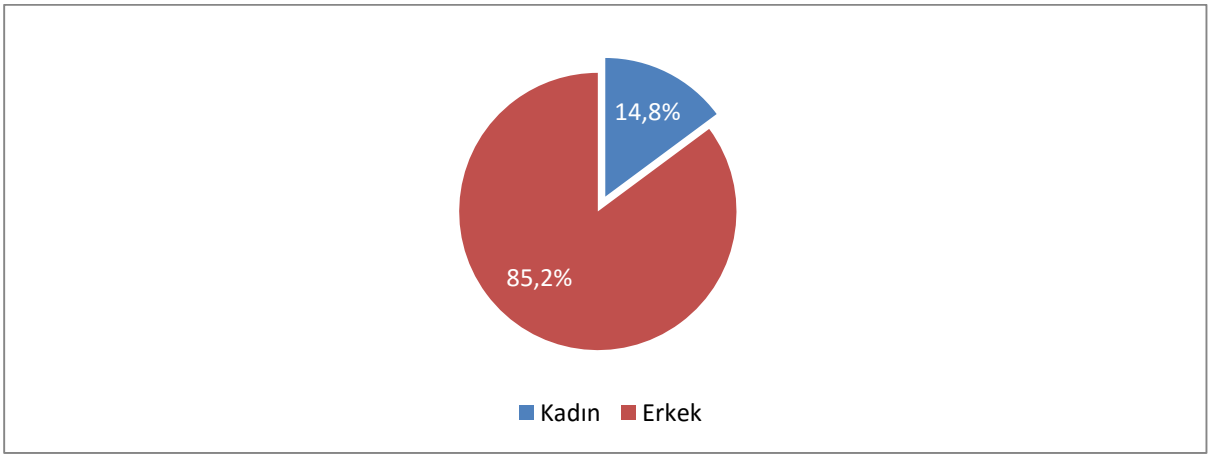

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 18'de ise Muş ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Açık işlerin yüzde 85,2'sinde işverenlerin erkek işgücü talebi ortaya çıkmaktadır.

Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise oldukça düşük düzeyde kalmış ve bu oran yüzde 14,8 olarak tespit edilmiştir. İşverenler açık işlerinde hiçbir şekilde belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır. Bu oranlar işverenlerin tercihini analiz etmek anlamında tek başına yeterli olmamaktadır. Zira açık işlerde daha çok hangi meslekte ve hangi beceri düzeyinde talebin olduğu cinsiyet analizinde özellikle gerekli görülmektedir.

Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

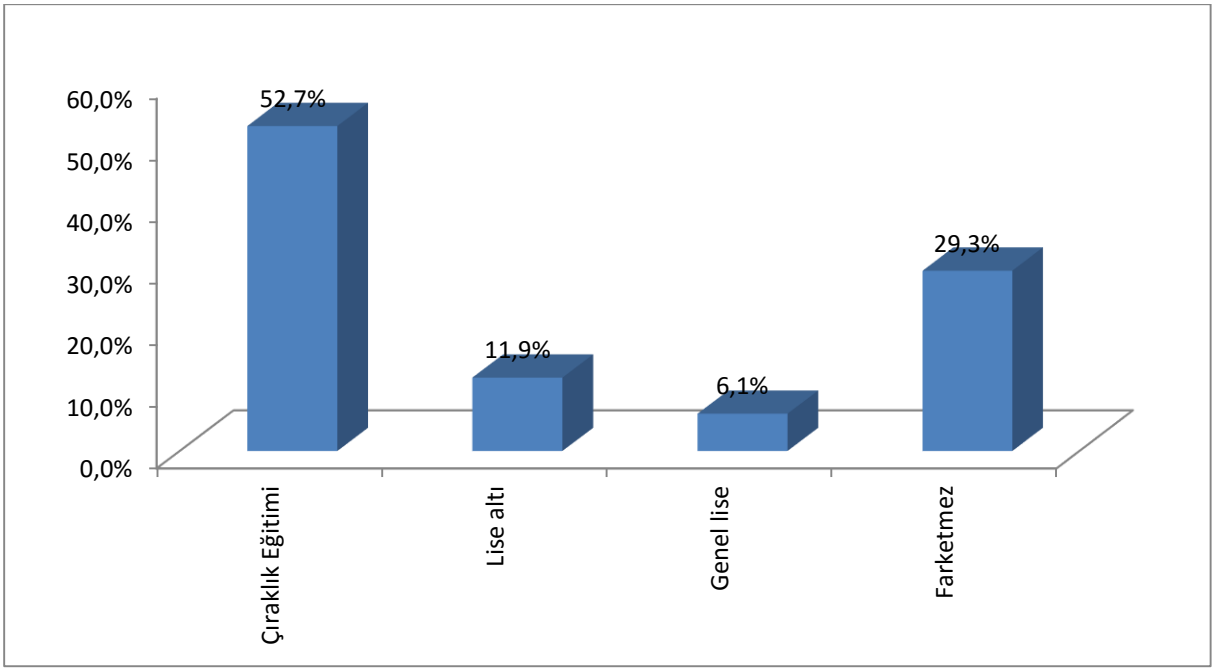

Kaynak: İPA 2016

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif açık iş arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

Muş ilindeki açık işlerin yüzde 52,7'sinde işverenler asgari çıraklık eğitimi seviyesinde olanları işgücü olarak talep etmiştir. En fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise fark etmez seviyesi olarak görülmektedir. Kısaca açık işlerin yaklaşık yüzde 80'inden fazlasında çıraklık eğitimi ve fark etmez olarak ön plana çıkmıştır. Bu da işverenlerin iş arayanlarda daha ziyade eğitim düzeyi yerine işin niteliklerine sahip olması beklentisinden kaynaklanmaktadır.

Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

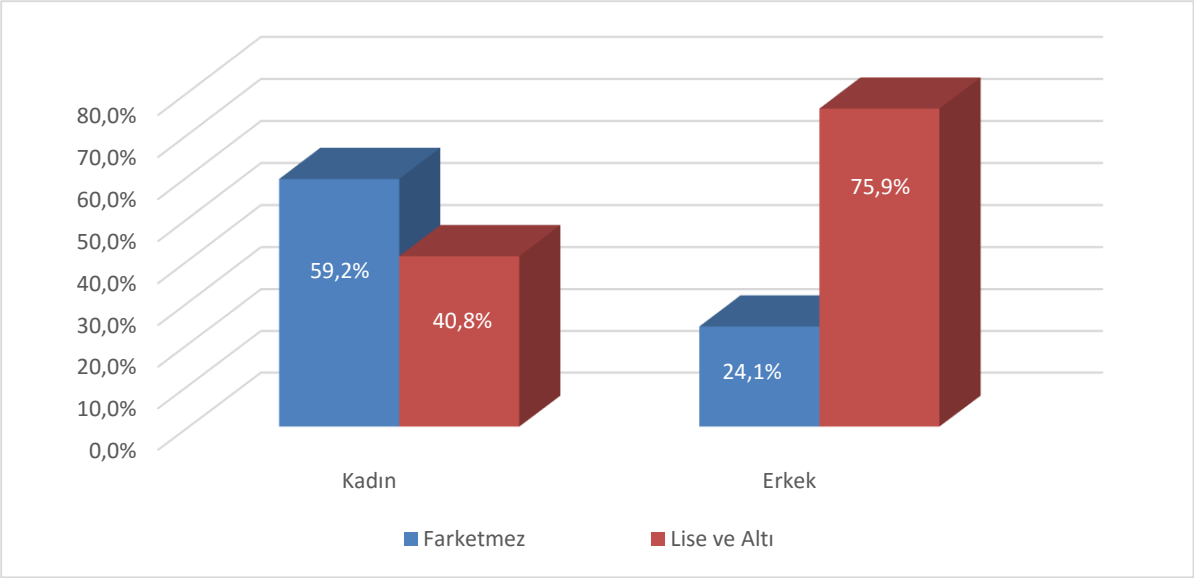

Kaynak: İPA 2016

Şekil 20'de görüleceği açık işlerin cinsiyet ve eğitim düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; eğitim düzeyinde değerlendirme de lise ve altı seviyesi genel olarak ağırlıkta talep edilmiştir. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha fazla oranda fark etmez seviyesinde işgücü talep edilmiş, ayrıca yükseköğretim seviyesinde de kadın işgücü için bir talepte bulunulmamıştır.

Açık işlerdeki eğitim talepleri cinsiyete göre farklılaşabildiği gibi sektörel düzeyde de birtakım hususları öne çıkarmaktadır. Bazı sektörlerde yüksek düzeyde bir eğitim talebinde bulunulmaktayken bazılarında da işverenler nezdinde herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bile bulunulması önem ifade etmemektedir. Tablo 16'da Muş ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde sektörlere göre talep edilen eğitim düzeyine ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Sektörler	Lise Altı	Farketmez
İmalat	100,0%	0,0%
İnşaat	100,0%	0,0%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	100,0%	0,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,0%	100,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	100,0%
Genel Toplam	70,7%	29,3%

Kaynak: İPA 2016

İşyerlerinden alınan açık işlerin tamamı için farketmez seviyesinde talep verilen sadece iki sektör bulunmaktadır. Bu sektörler, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri'dir.

Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı, İmalat ve İnşaat Sektöründeki açık işlerin yüzde 100'ü gibi bir oranında lie altı eğitim düzeyi talebinde bulunulmuştur. Bu husus da aslında bu işlerin çok Nitelik Gerektirmeyen Meslekler olduğunu ifade etmektedir. Bir diğer ifadeyle lise altı ya da üniversite mezunu işgücü de işe başvuru yapsa işveren nezdinde çok bir anlam ifade etmeyecektir. İşe başvuru yapacak kişiler açısından ise; işin düşük nitelikli olmasından dolayı ortalama ya da daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olanların bu işlere başvuru yapmayacağı da göz önünde bulundurulmalıdır. Sektörel bazda açık işlerin yüzde 70,7'sinde eğitim düzeyi talebine göre işverenler "lise altı" seçeneğini tercih etmişlerdir. Sektördeki açık işlerin yüzde 29,3'ünde da yükseköğretim seviyesi talep edilmiştir.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı

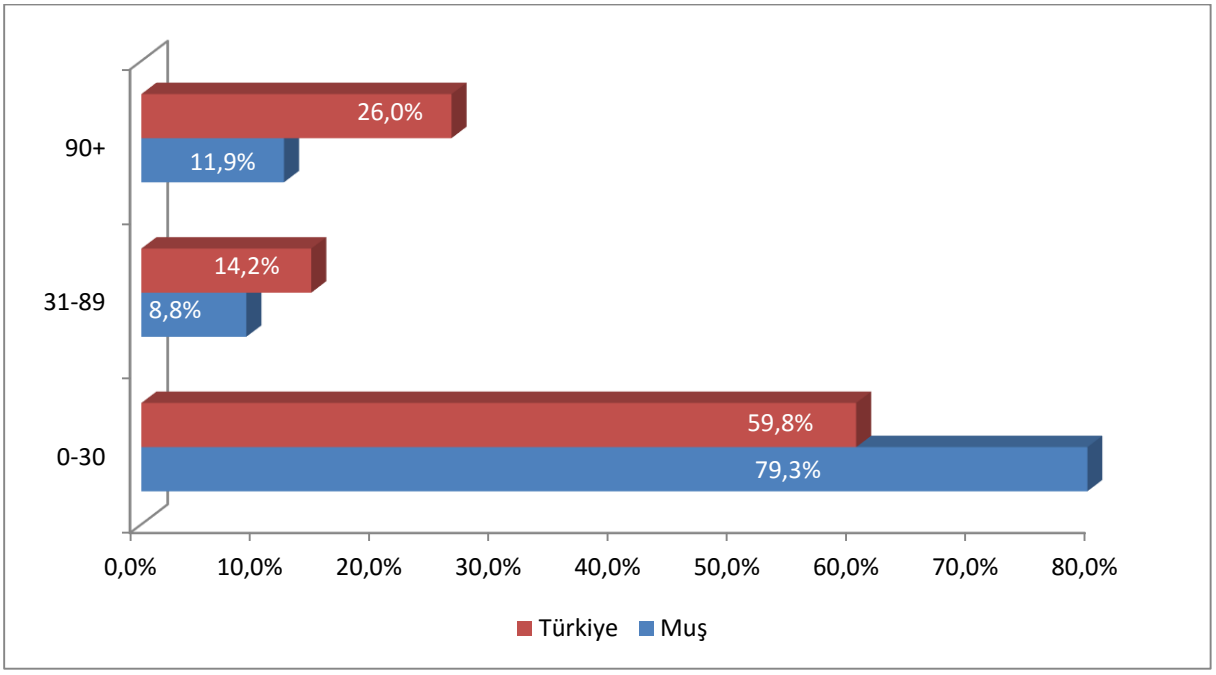

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama sürelerine göre dağılımı incelendiğinde; Muş ilinde açık işlerin yüzde 79,3'ü 0-30 gün arasında aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneline göre daha yüksek tespit edilmiştir. 31-89 gün arasında aranan açık işlerin oranı ise yüzde 8,8'dir. Bu oran da Türkiye geneline göre yüksek gerçekleşmiş olup, 90 ve daha fazla günde aranan açık işlerin oranına bakıldığında bu sefer Muş'ta gerçekleşen oran Türkiye geneline göre düşük kalmıştır. Yani Muş ilinde açık işlerin Türkiye geneline göre daha kısa sürede karşılandığı söylenebilir.

Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Açık İş Arama Süresi	Kadın	Erkek	Genel Toplam
0-30	40,8%	86,0%	79,3%
31-89	59,2%	0,0%	8,8%
90+	0,0%	14,0%	11,9%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama süresi cinsiyet bazında değerlendirilebilir. Kadın işgücü tercihinde bulunulmuş olan açık işlerde arama süresinde 0-30 gün yüzde 40,8 oranında gerçekleşmiştir. Erkek işgücü taleplerinde ise bu oran yüzde 86 olarak tespit edilmiştir. Erkeklerde 31-89 gün arasında açık iş arama süresi bulunmazken, Kadınlarda 31-89 gün arasında açık iş arama süresi yüzde 59,2 oranında gerçekleştirmiştir. Bu durum kadınların iş arama süresi arttıkça daha fazla iş aradıkları ve iş bulma konusunda ısrarcı olmalarını göstermekte iken, erkeklerin ise 0-30 günden sonra iş aramaktan vazgeçtiklerini göstermektedir. 90 gün ve daha fazla süredir aranan açık işlerde erkekler kadınlara nazaran daha ön plandadır.

Şekil 22: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

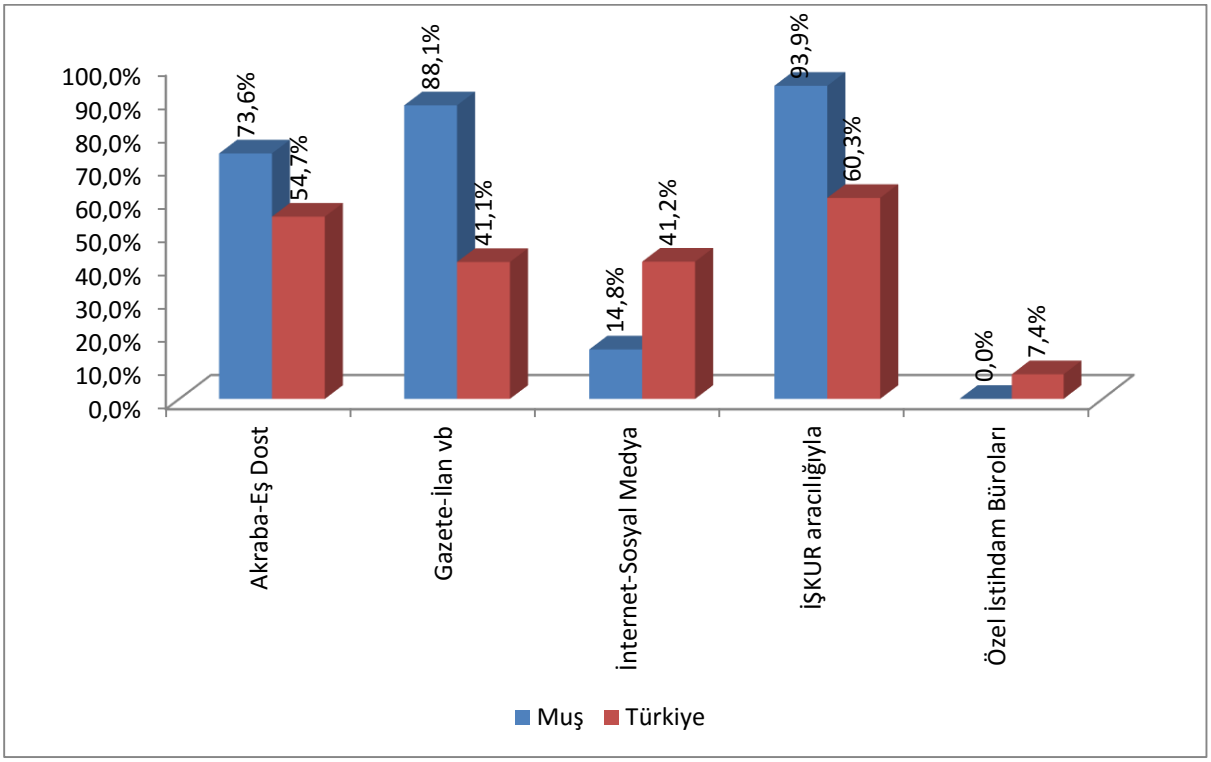

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe

yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 22'de Muş ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Muş ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 93,9'u gibi büyük bir oranı İŞKUR'a verilmiştir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 60,3 olarak gerçekleşmiştir. Muş ilinde işverenler daha sonra Gazete-İlan vb. ve Akraba-Eş Dost arama kanalını kullanmıştır. Bu üç arama kanalı için Türkiye gerçekleşmelerinin Muş iline göre daha yüksek bir oranda olduğu görülmektedir. Muş ilinde İnternet –Sosyal Medya yolu ile açık işlerin arama kanalı Türkiye oranının çok altındadır.

Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi

Eğitim Düzeyi/Arama Kanalları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Çıraklık Eğitimi	66,7%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Lise Altı	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Genel Lise	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Meslek Yüksekokulu	19,9%	80,1%	59,9%	80,1%	20,2%
Lisans	13,7%	9,6%	29,7%	23,8%	63,4%
Lisansüstü	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Farketmez	70,0%	100,0%	30,0%	100,0%	0,0%
Genel Toplam	73,6%	88,1%	14,8%	93,9%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Çıraklık eğitiminde talep verilen açık işlerde özel istihdam büroları hiç kullanılmazken, yüzde 100 gibi yüksek oranlarda İŞKUR ve Gazete-İlan vb. kanalları kullanılmıştır. Lise altı seviyelerinde de yine özel istihdam büroları kullanılmamışken, yüzde 100 oranında İŞKUR ve Akraba-Eş Dost aracılığıyla işverenler açık işlerini karşılamaya çalışmışlardır. Özel İstihdam Büroları özelinde eğitim seviyesi arttıkça daha fazla açık işin bu kanal üzerinden piyasaya sunulduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Meslek yüksekokulu talebinde yüzde 20,2; lisans talebinde ise yüzde 63,4 oranında özel istihdam büroları arama kanalı olarak kullanılmıştır. Görüldüğü üzere eğitim seviyesi arttıkça oranlar yükselmekteyken lisans seviyesine gelindiğinde bu oran en yüksek seviyesine ulaşmış ve bu eğitim seviyesinde talep edilen açık işlerin yüzde 63,4'ünde özel istihdam büroları kullanılmıştır. Ayrıca bu oran göstermektedir ki; lisans seviyesinde talep edilen açık işler içinde en yüksek oranda kullanılmış olan arama kanalı özel istihdam bürolarıdır. Bir diğer ifadeyle daha nitelikli ve yüksek eğitim derecesine sahip işgücünü istihdam etmek isteyenler ağırlıklı olarak özel istihdam bürolarını tercih etmektedir.

Herhangi bir eğitim seviyesi tercihinde bulunulmayan açık işler için işverenler çoğunlukla İŞKUR'u arama kanalı olarak kullanmaktayken özel istihdam büroları hiç tercih edilmemiştir. Bu durum özel istihdam bürolarının daha ziyade beyaz yakalı iş arayanlara yönelik işleri tercih etmelerinden kaynaklanmaktadır.

Şekil 23'te ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanan ve yararlanmayan işverenlerin açık işlerindeki arama kanallarının dağılımı incelenecektir.

Şekil 23: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

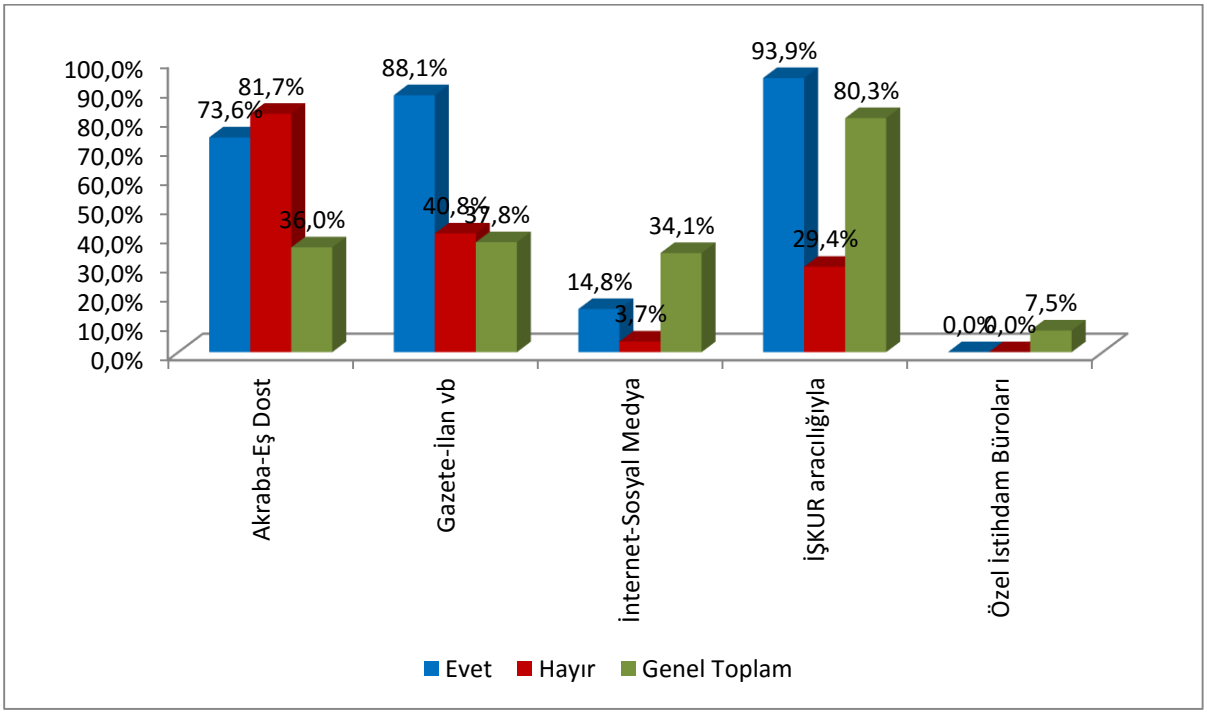

Kaynak: İPA 2016

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde yüzde 93,9 gibi önemli bir oranda İŞKUR'un arama kanalı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu oran İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri için yüzde 29,4'te kalmıştır. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmış olan işverenler açık işlerini de Kuruma bildirme yönünde eğilim sergilemişlerdir.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri açık işleri için özel istihdam bürolarını yüzde 7,5 oranında kullanmışlarken, Kurum hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri açık işlerinde özel istihdam bürolarını hiç kullanmamışlardır.

Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Sıralaması

Beceriler	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	4	1	1
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	2	2	-	2	2
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	3	3	1	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4	4	3	4	4
Bilgisayar kullanımı		5	2	5	5
Takım Çalışması	5	6	-	6	6

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim seviyesinden sonra işverenlerin istihdam etmeyi düşündüğü işgücünde aranılan beceriler de planlanacak politikalar için stratejik alanı oluşturmaktadır.

Muş ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi gelmektedir. İlimizde bu durum açık işlerin eğitim durumuna göre karşılanmasında asgari çıraklık eğitimi ve farketmez seviyesi olarak karşımıza çıkmasının daha da anlamlı olmasını sağlamaktadır. Bu da işverenlerin iş arayanlarda daha ziyade eğitim düzeyi yerine işin niteliklerine sahip olması beklentisinden kaynaklanmaktadır. Açık işlerde istenen becerilerde ikinci sırada ise Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme ve daha sonra Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, İletişim ve İfade Yeteneği ile Takım Çalışması becerisi gelmektedir.

Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe sadece İnternet-Sosyal Medya arama kanalı için ilk sırada değil dördüncü sırada yer almıştır. Diğer bütün arama kanalları için bu beceri hep ilk sırada yerini almıştır.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı

Meslek Grubu	Açık İş Sayısı
Hizmet ve Satış Elemanları	6
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	3
Profesyonel Meslek Mensupları	3
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	16
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	6
Genel Toplam	34

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 47,3'tür. İkinci sırada ise Hizmet ve Satış Elemanları ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu bulunmaktadır.

Açık sayısının yanında daha çok açık iş oranları önemlidir. Tablo 21'de meslek gruplarına göre açık iş oranları bulunmaktadır.

Muş ili için tespit edilen yüzde 0,6 açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde açık iş oranının en yüksek oranda yüzde 4,4 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırayla Hizmet ve Satış Elemanları ile Profesyonel Meslek Mensupları gelmektedir.

Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları

Meslek Grupları	Açık İş Oranı
Hizmet ve Satış Elemanları	1,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,2%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,8%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4,4%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	0,4%
Genel Toplam	0,6%

Kaynak: İPA 2016

Özellikle Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ile Yöneticiler meslek grubunda açık iş olmadığı görülmektedir.

İl geneli açık iş oranının üzerinde bulunan meslek grupları ise Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanları, Hizmet ve Satış Elemanları ile Profesyonel Meslek Mensuplarıdır.

Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarındaki açık işlerin oranı il genelinin altındadır.

Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	17,9%	4,2%	46,7%	24,7%
Hizmet ve Satış Elemanları	9,1%	6,7%	8,6%	7,6%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	27,1%	6,9%	4,9%	6,5%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%	1,0%	14,9%	7,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	56,2%	7,7%	31,8%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	0,0%	7,4%	2,9%	5,1%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	45,9%	17,6%	14,3%	16,7%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2016

İşverenler kadın işgücü tercihinde bulundukları açık işlerinde yüzde 45,9 oranında Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları, yüzde 27,1 oranında Nitelik Gerektirmeyen Meslekler; yüzde 17,9 oranında Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar; yüzde 17,9 oranında Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ve yüzde 9,1 oranında ise Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir. Erkek işgücü taleplerinin ise daha fazla meslek grubunda olduğu görülmektedir. Örneğin; Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda kadın işgücü tercihinde bulunulan açık işlerde hiç talep bulunmazken, erkek işgücü taleplerinde yüzde 56,2'si bu meslek grubunda verilmiştir.

Ayrıca yukarıdaki tabloda görülen oranlardan farklı olarak Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubu, herhangi bir cinsiyet tercihinde en fazla oranda bulunmayan bir alan olmuştur. Zira bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 14,9'unda işverenler "fark etmez" seçeneğini tercih etmişlerdir.

En fazla oranda erkek işgücü tercihinde bulunulmuş olan meslek grupları ise Profesyonel Meslek Mensupları ve Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grupları olmuştur.

Tablo 23'te ise meslek gruplarında talep edilen beceriler öncelik sıralamasına göre sıralanmıştır. Hizmet ve Satış Elemanları için ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, ikinci

sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik gelmiştir. Daha sonra ise Takım Çalışması ve Sorun Çözme ile İnisiyatif Alabilme becerisi ön plana çıkmıştır.

Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Takım Çalışması ile Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ön plana çıkmıştır.

Profesyonel Meslek Mensupları aranan becerinin talep edildiği beceri sıralamasında, ilk sırada İletişim ve İfade Yeteneği ile Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi talep edilmektedir. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarında ilk üç öncelik değişmemektedir.

Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi

Beceriler	Hizmet ve Satış Elemanları	Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	Profesyonel meslek mensupları	Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	-	1	1	1
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	4	-	-	2	2	2
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	3	2	3	3	3
Takım Çalışması	3	2	-	-	-	4
İletişim ve İfade Yeteneği	-	-	1	-	-	5
Bilgisayar kullanımı	-	-	-	4	-	6

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde meslek gruplarına göre açık işlerde talep edilen beceri düzeyinde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ön plana çıkmakta iken İletişim ve İfade Yeteneği ile Bilgisayar kullanımıma ilişkin ilgili becerilerin açık işlerde tercih edilmediği görülmektedir.

Muş ilinde tüm meslek gruplarında Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisine sahip iş arayanlar tercih edildiği söylenebilir.

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grupları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2,6%	6,3%	36,0%	29,3%	0,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	7,4%	8,9%	4,8%	6,0%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	9,1%	4,3%	6,1%	7,5%	0,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	2,7%	3,0%	7,5%	2,4%	60,4%
Profesyonel Meslek Mensupları	40,9%	46,2%	21,1%	34,3%	33,3%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	5,2%	4,3%	8,7%	4,0%	6,2%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	32,2%	27,0%	15,7%	16,5%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Profesyonel Meslek Mensupları olmuştur. Bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 34,3'ü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.

Özel İstihdam Bürolarının en çok kullanıldığı meslek grubu sadece Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ve Profesyonel Meslek Mensupları olmuştur. Bu meslek grubunda açık işlerin toplamda yaklaşık yüzde 83,4'ü 59,5'i Özel İstihdam Bürolarına iletilmiştir.

Tablo 25:En Fazla Açık İş Olan Meslekler ve Bu Mesleklerden İstenen Beceri Sıralaması

Meslekler	Satış ve Pazarlama Becerisi	Yabancı Dil	Proje Tabanlı Çalışma	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Takım Çalışması	İletişim ve İfade Yeteneği
Isıcam İmal İşçisi	1	2	3	-	-	-
Alüminyum Doğramacı	1	2	-	-	3	-
Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	1	2	-	-	3	-
Garson (Servis Elemanı)	1	-	-	-	3	2
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	1	-	-	-	3	2
Ebe	-	-	-	1	2	
Satış Danışmanı	3	-	-	-	1	2
Motor Yenileştirmeci	1	3	-	-	2	-
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	1	3	-	-	2	-
Aşçı	1	3	-	-	2	-

Kaynak: İPA 2016

Tablo 25'te Muş ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Bütün mesleklerde yüksek oranda Satış ve Pazarlama Becerisi ilk öncelik olarak yer almaktadır. Daha sonrasında beceri önceliğinde Takım Çalışması gelmektedir.

Isıcam İmal İşçisi, Alüminyum Doğramacı ve Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı mesleklerinde Satış ve Pazarlama Becerisi ve Yabancı Dil ilk iki sırada aranılan beceri olarak aranmaktadır. Bunun nedeni ihracata yönelik iş ve işlemlerde ikna kabiliyeti ve istenilen dil becerilerin olması önem arz etmektedir.

Muş ilinde Isıcam İmal İşçisi, Alüminyum Doğramacı ve Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı meslekleri ihracat yapan işyerlerinde açık işi olan meslekler olup il genelinde de cinsiyet bazlı ve eleman temininde güçlük çekilen meslekler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Genel Toplam
Ebe	Alüminyum doğramacı	Isıcam İmal İşçisi
Satış Danışmanı	Plastik Doğramacı / PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	Plastik Doğramacı /PVC Doğrama- İmalat Ve Montajcısı
	Isıcam İmal İşçisi	Alüminyum doğramacı
	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)
	Garson (Servis Elemanı)	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi
	Motor Yenileştirmeci	Ebe
	Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	Satış Danışmanı
	Aşçı	Motor Yenileştirmeci
		Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)
		Aşçı

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde en fazla açık iş olan meslekler Isıcam İmal İşçisi, Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı, Alüminyum Doğramacı, Garson (Servis Elemanı), Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi, Ebe, Satış danışmanı, Motor Yenileştirmeci, Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik) ve Aşçıdır.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan meslekler ise, Ebe ve Satış Danışmanıdır.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan meslekler de Alüminyum doğramacı, Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı, Isıcam İmal İşçisi, Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi, Garson (Servis Elemanı), Motor Yenileştirmeci, Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik) ile Aşçı meslekleridir.

Tablo 27:Açık İşlerde Cinsiyete Göre İstenen Beceriler

Beceriler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	4	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	2	2
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	-	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	3	4	4
Takım Çalışması	-	5	5
Bilgisayar kullanımı	2	-	6

Kaynak: İPA 2016

Kadın ve erkekler için genel toplama göre becerilerde öncelik sıralaması ilk iki sırada farklılık göstermektedir. Kadınlarda ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi iken, erkeklerde ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olarak tespit edilmiştir. Herhangi bir cinsiyet tercihinde

bulunulmayan açık işlerde ise ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, ikinci öncelik de Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi olarak görülmektedir. Yabancı dilin öncelik sıralamasında bulunduğu açık işlerde ise herhangi bir cinsiyet tercihi ifade edilmemiştir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Muş ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Şekil 24: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

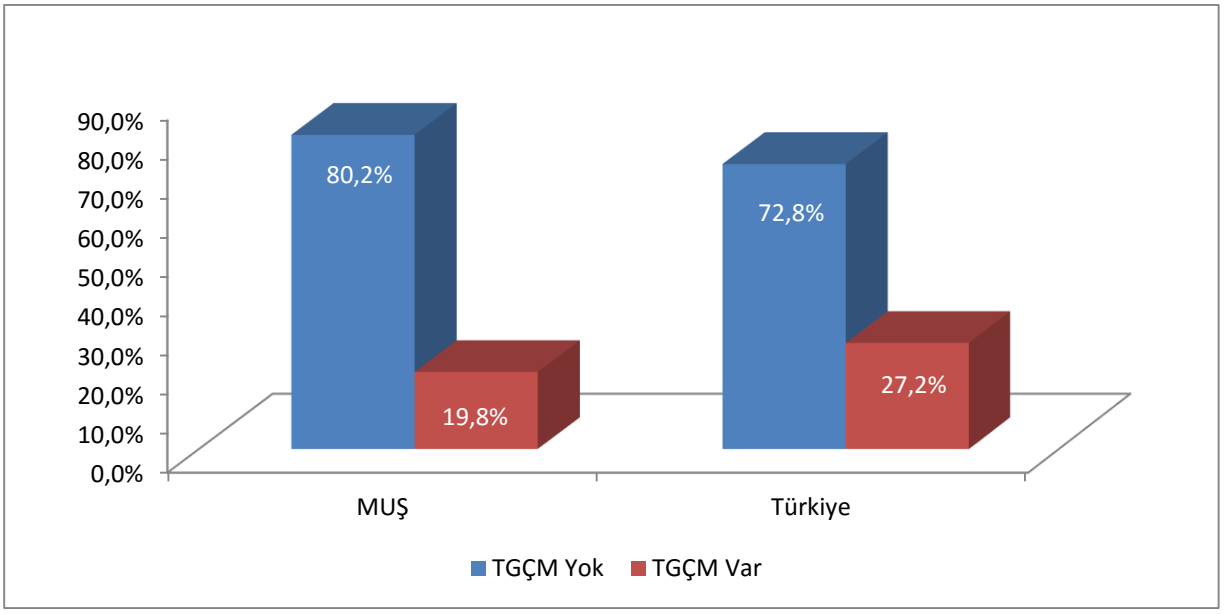

Kaynak: İPA 2016

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye geneli 20 + istihdamlı 95 bin 620 işyerine ulaşılmıştır. Bu işyerlerinden 25 bin 970 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Muş ilinde ise 20+ istihdamlı 159 işyeri çalışmaya cevap vermiş, bunlardan 128 tanesi temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 19,8 ile Muş ilinin eleman temininde ülke genelinden daha fazla güçlük çektiği görülmektedir.

Şekil 25: Sektörlere Göre Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

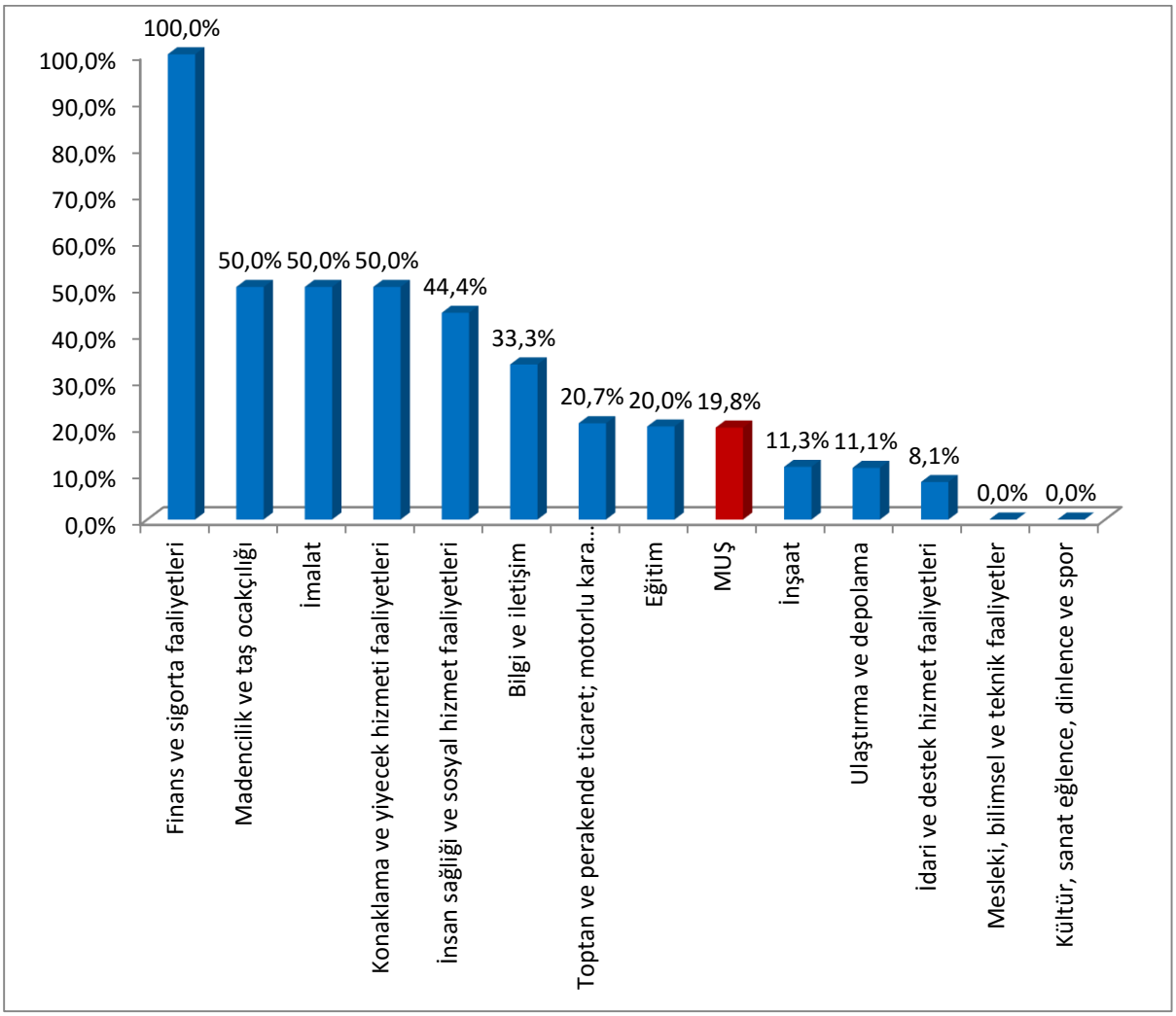

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; Mesleki Teknik Faaliyetler ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe olduğu görülmektedir. Söz konusu sektördeki mevcut işyerlerinin az olması ile birlikte bu alanda çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörleri, sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur.

İnşaat sektörü gibi Muş ilinde işyeri sayısının yoğun olduğu bir sektörün eleman temininde güçlük çekilen işyeri oranının Muş ortalamasının altında bir sırada yer alması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörün ilde eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha az zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 28: Sektörlere Göre Eleman Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	3
İmalat	28
İnşaat	33
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	13
Ulaştırma ve Depolama	11
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	10
Bilgi ve İletişim	4
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	5
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	4
Eğitim	3
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	10
Genel Toplam	124

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde 124 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde İnşaat ve İmalat sektörü sektörlerinde yoğunlaşmanın olduğu görülmektedir. Bu iki sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, Muş ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yaklaşık yüzde 50 'sini oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki Muş ilinde toplam çalışanların yüzde 48,9 'u bu sektörlerde çalışmaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre özellikle İmalat sektörü, Türkiye geneli verilerde de sayısal olarak mevcut istihdamı en fazla olan ve eleman temininde de en çok güçlük çekilen sektör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 26: Meslek Gruplarına Göre Eleman Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Dağılımı

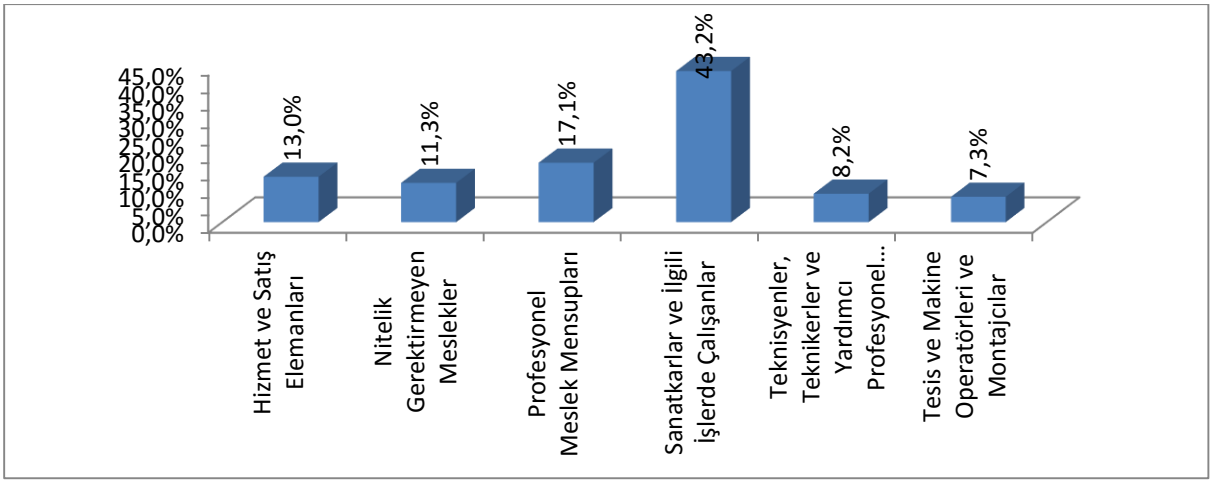

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 54 kişi ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 43,2'si bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde de 20 + istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı en yüksek ikinci sırada Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunun olması, bu meslek grubunun ihtiyaçlarının sadece Muş ili ile sınırlı olmadığını göstermektedir.

Araştırma sonuçları göstermektedir ki Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubu ülke genelinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubu iken, Tesis ve Makine Operatörleri Montajcılar Muş ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubudur.

Tablo 29:En Fazla Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslekler	TGÇM Oranı
Sıvacı	16,4%
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	6,4%
Aşçı	4,9%
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	4,9%
Vinç Operatörü	4,8%
Tüp (LPG) Dağıtım Elemanı	4,0%
Isıcam İmal İşçisi	4,0%
Demir Doğramacı	4,0%
Alüminyum Doğramacı	4,0%
Fizyoterapist	3,3%

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 20 kişi ile Sıvacı mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 8 kişi ile Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim, 6'şar kişi ile Aşçı ve Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik) meslekleri takip etmektedirler.

Şekil 27: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

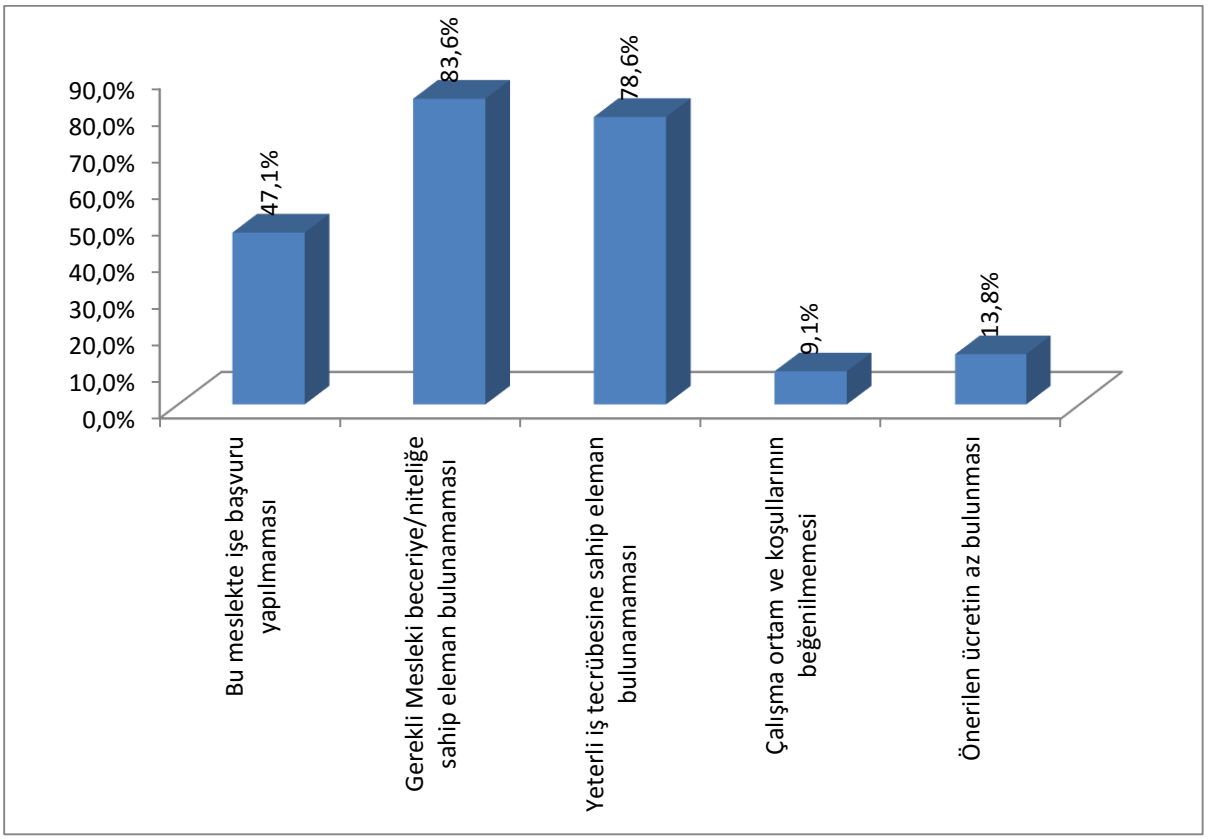

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Bu neden Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımı ile de benzerlik göstermektedir.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelenirken, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu ifade edilmiştir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için Gereken Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip bireyler sağlandığında sadece il geneli değil ülke çapında da talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Muş iline sektörel olarak baktığımızda özellikle İmalat sektörü için belirtilen TGÇM nedenlerinin daha da önem kazandığı söylenebilir. Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması ve Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması nedenlerinden dolayı ilimizde işverenlerin iki farklı yol arayışına itmektedir. Bunlar belirtilen nedenler sebebiyle il dışından eleman temini yoluna gitme ya da işyerini il dışına taşıma olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 28: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri

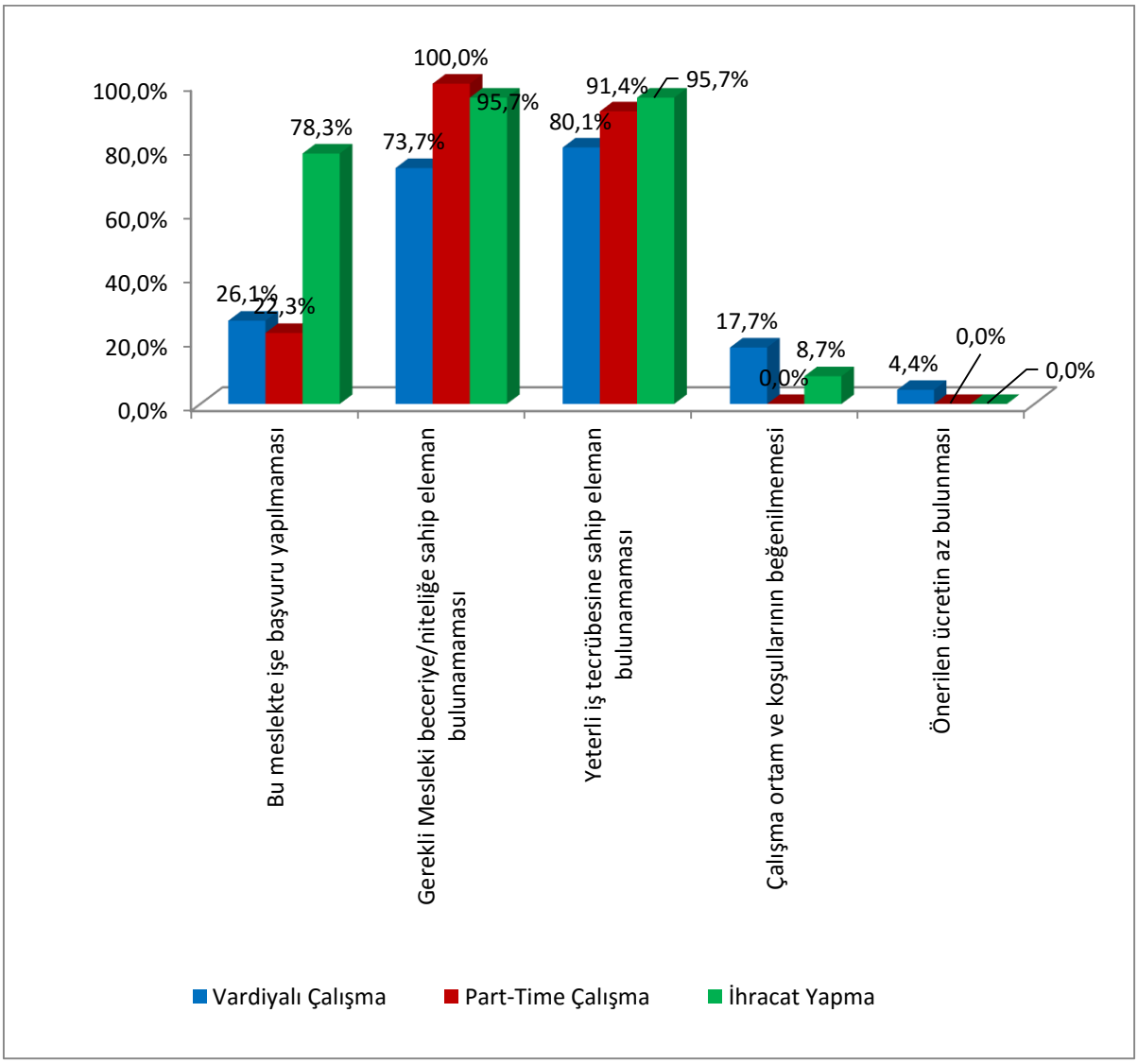

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde işyerlerinin part-time veya vardiyalı çalışanı olması, işyerinin ihracat yapıp yapmaması gibi işyeri durumuna göre eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa; her üç duruma sahip işyerlerinde de oranları değişmekle beraber TGÇM nedenlerinden ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. İhracat yapan işyerlerinde ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması ve Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması bu nedene ilişkin oranının yüzde 95,7 olarak hesaplanması ile daha da belirgindir. Ayrıca Muş ili hatta ülke geneli işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmelerinin de aynı nedene dayanması sebebiyle, bu husus genel bir problem halini almaktadır.

Tablo 30: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Meslek Grupları	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Önerilen ücretin az bulunması
Hizmet ve Satış Elemanları	43,2%	74,8%	68,4%	25,1%	25,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	57,1%	78,6%	100,0%	0,0%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	71,6%	66,1%	42,6%	19,5%	4,9%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	41,3%	98,1%	92,2%	0,0%	9,4%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	30,6%	69,4%	69,4%	30,6%	0,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	33,6%	77,5%	77,5%	0,0%	77,5%
Genel Toplam	47,1%	83,6%	78,6%	9,1%	13,8%

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması nedeni en çok tercih edilen nedenlerdendir. Öyle ki, dokuz meslek grubundan altı tanesi için en yüksek oranda söz konusu neden işaretlenmiştir. Meslek gruplarına göre temininde güçlük çekme nedenlerinde vardiyalı çalışmanın olmaması, ilimizde vardiyalı olarak faaliyet gösteren işyeri sayısının nispeten az olması, vardiyalı çalışmanın yılın belli bir döneminde böyle bir çalışmayı tercih etmeleri olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 31: Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Mesleklere Göre	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Önerilen ücretin az bulunması
Sıvacı	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	37,5%	100,0%	37,5%	0,0%	0,0%
Aşçı	32,8%	50,0%	32,8%	16,4%	50,0%
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	49,7%
Vinç Operatörü	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Tüp (LPG) Dağıtım Elemanı	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Isıcam İmal İşçisi	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Demir Doğramacı	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Alüminyum Doğramacı	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Fizyoterapist	100,0%	24,4%	24,4%	75,6%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Sıvacı, Zihinsel engelliler öğretmeni-özel eğitim, Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik), Vinç operatörü, Tüp (LPG) Dağıtım Elemanı, Isıcam İmal İşçisi, Demir Doğramacı, Alüminyum Doğramacı ve Mermer İşçisi meslekleri olmak üzere toplam on meslekten yedi tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması ve Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması olduğu görülmektedir. Bu durum il dışından belirtilen mesleklerde iş arayanların istihdamı ile çözüm yoluna gidilmektedir. Diğer yandan Garson (Servis Elemanı) mesleğinin temininde güçlük çekilmesinin nedenleri arasında Önerilen Ücretin Az Bulunması nedeni söz konusu meslekte en yüksek orana sahip olup bu haliyle diğer mesleklerin nedenlerinden farklılık göstermektedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yıl öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Muş ilinde 2016 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 16,1'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Muş ilinde işverenlerin yüzde 13,4'ü istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2'si istihdamın artacağını öngörürken Muş 'de bu sayı Türkiye geneline benzer bir durum görülmektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinden farklı olup yüzde 5,1 olarak öngörülmüştür.

Tablo 32: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artacak	Azalacak	Fikrim Yok	Değişmeyecek
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%
İmalat	25,0%	8,3%	41,7%	25,0%
İnşaat	9,4%	5,7%	62,3%	22,6%
Toptan ve Perakende Ticaret	10,3%	6,9%	51,7%	31,0%
Ulaştırma ve Depolama	11,1%	0,0%	44,4%	44,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	25,0%	0,0%	25,0%	50,0%
Bilgi ve İletişim	33,3%	0,0%	66,7%	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	33,3%	33,3%	33,3%	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	7,9%	4,0%	64,1%	24,0%
Eğitim	20,0%	0,0%	40,0%	40,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	22,2%	0,0%	55,6%	22,2%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Genel Toplam	13,4%	5,1%	54,6%	26,9%

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla Eğitim, Bilgi ve İletişim ile Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler sektörlerinde olduğu görülmektedir. Özellikle Eğitim sektöründeki mevcut işyerlerinin yaklaşık yarısının istihdamın artacağı yönünde tahminde bulunması, bu sektörlerin önümüz yıl Muş'ta işgücü piyasasında önemli ölçüde dalgalanmalar oluşturabileceğini göstermektedir.

Muş ilinde İmalat sektörünün istihdam eğiliminin gelecek dönem beklentilerinde mevcut istihdamın korunması ya da artışı şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerinde bulunan tüm işyerleri gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır.

Tablo 33: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	9	19,1%
İmalat	159	18,4%
İnşaat	89	8,7%
Toptan ve Perakende Ticaret	65	4,8%
Ulaştırma ve Depolama	2	1,2%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	80	106,7%
Bilgi ve İletişim	4	14,3%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	17	27,4%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	23	2,3%
Eğitim	3	1,4%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3	1,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0	0,0%
Genel Toplam	454	8,6%

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2017 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2016 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 2,8 artacağı beklenmekte olup Muş'ta ise bu oran, yüzde 8,6 olup ülke geneli ile farklılık göstermektedir.

Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörü dışındaki tüm sektörlerde artış tahmin edilmektedir. Sayısal olarak artışın daha fazla İmalat sektöründeki artıştan

kaynaklanacağı öngörülmektedir. Öyle ki Muş 'ta beklenen 454 kişilik istihdam artışının üçte birinin bu sektörde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Net istihdam değişim oranlarına göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, bu sıralamayı değiştirmektedir. Öyle ki en yüksek net istihdam değişim oranı, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörüne ait iken İmalat sektörü sıralamada daha alt sıralarda yer almakla beraber en düşük net istihdam değişim İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörüne ait olduğu görülmektedir.

Tablo 34: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0	0,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	97	16,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	39	2,2%
Profesyonel Meslek Mensupları	11	3,0%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	139	40,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	6	1,2%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	164	12,2%
Yöneticiler	-2	-1,1%
Genel Toplam	454	8,6%

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimi incelendiğinde; Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişimi en yüksek meslek grubu, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olarak tespit edilmiştir. Muş ilinde de benzer tespitle ilk sırada aynı meslek grubu yer alırken sayısal olarak en çok artış, sırasıyla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Hizmet ve Satış Elemanları ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek gruplarında beklenmektedir. Bu dört meslek grubunun net istihdam artış beklentisinin toplamı, Muş ilinde beklenen tüm artışın yüzde 88,1 'ini oluşturmaktadır.

En az artış beklentisi ise Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ile Yöneticiler meslek grupları olup tüm artışın yalnızca yüzde -0, 4'ünü oluşturmaktadırlar.

Net istihdam değişim oranlarına göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek gruplarını ilk sıralara yükseltmektedir. Yöneticiler

meslek grubu ise net istihdam değişimi ile paralel olarak yüzde -2 net istihdam değişimi oranı ile son sırada yer almaktadır.

Tablo 35: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Temizlik)
Garson (Servis Elemanı)	Güvenlik Görevlisi (Silahsız)
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	Satış Danışmanı
Aşçı Yardımcısı	Ütücü
Sıvacı	İnsan Kaynakları Müdürü/Yöneticisi
Aşçı	Oto Yıkama Elemanı
Taş ve Tuğla Duvarcısı/Yapı Duvarcısı	Makine Yağları Ve Yağlama Teknikeri
İnşaat Ustası	Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü
Betonarme Demircisi	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Temizlik Görevlisi, İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle), Aşçı Yardımcısı ile Sıvacı meslekleridir. Beden İşçisi (Temizlik), Güvenlik Görevlisi (Silahsız) ve Beden İşçisi (İnşaat) mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Makineci (Dikişi), Garson (Servis Elemanı) ve Temizlik Görevlisi meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Buradan Muş ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Şekil 29: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO

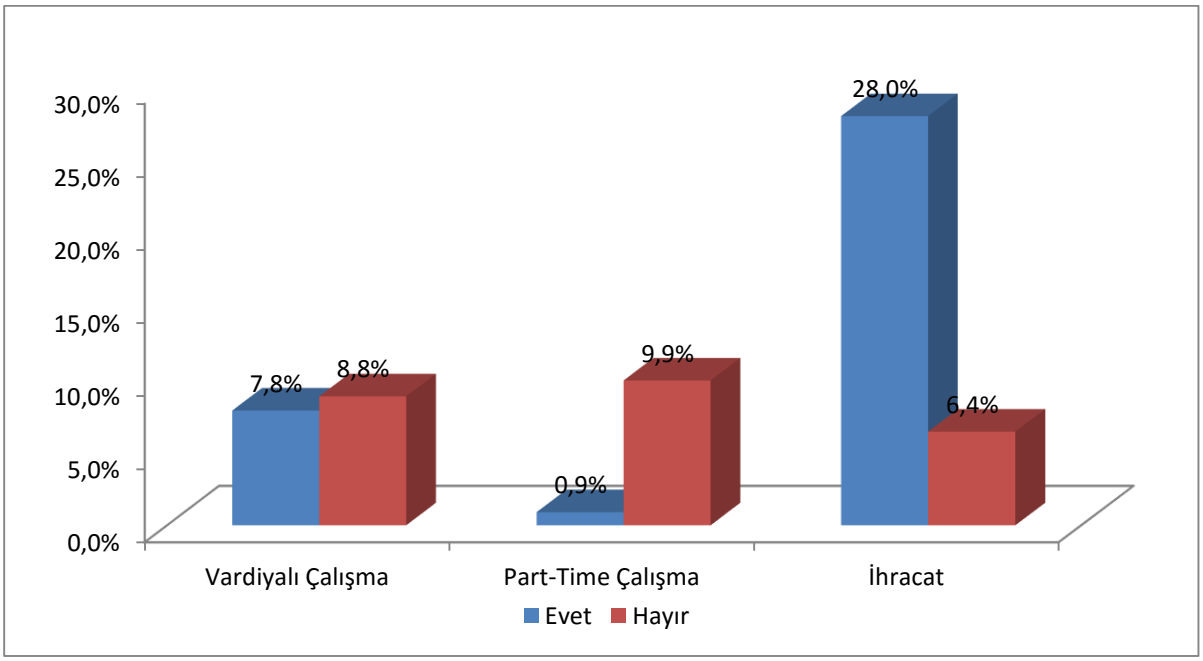

Kaynak: İPA 2016

İşyeri özellikleri bakımından net istihdam değişim oranlarına bakıldığında vardiyalı çalışma, part-time çalışma veya ihracat yapma olmak üzere üç özelliğe sahip işverenlerin benzer eğilimler sergilediğini görmekteyiz. Muş ili için yüzde 2,9 olan net istihdam değişim oranı, bu üç özelliğe sahip işyerlerinin üç türünde de farklı olarak hesaplanmaktadır. Bu da vardiyalı çalışma, part-time çalışma veya ihracat yapan işverenlerin önümüz dönem, bu üç özelliğe de sahip olmayan işverenlere nazaran daha düşük istihdam artışı beklediğini göstermektedir.

Bu sonuç, Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerleri için de geçerli olup ülke geneli yüzde 2,8 net istihdam değişim oranından, bu üç özellikten birine sahip olan işyerlerinin net istihdam değişim oranları, daha düşük olarak hesaplanmıştır.

Şekil 30: İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri

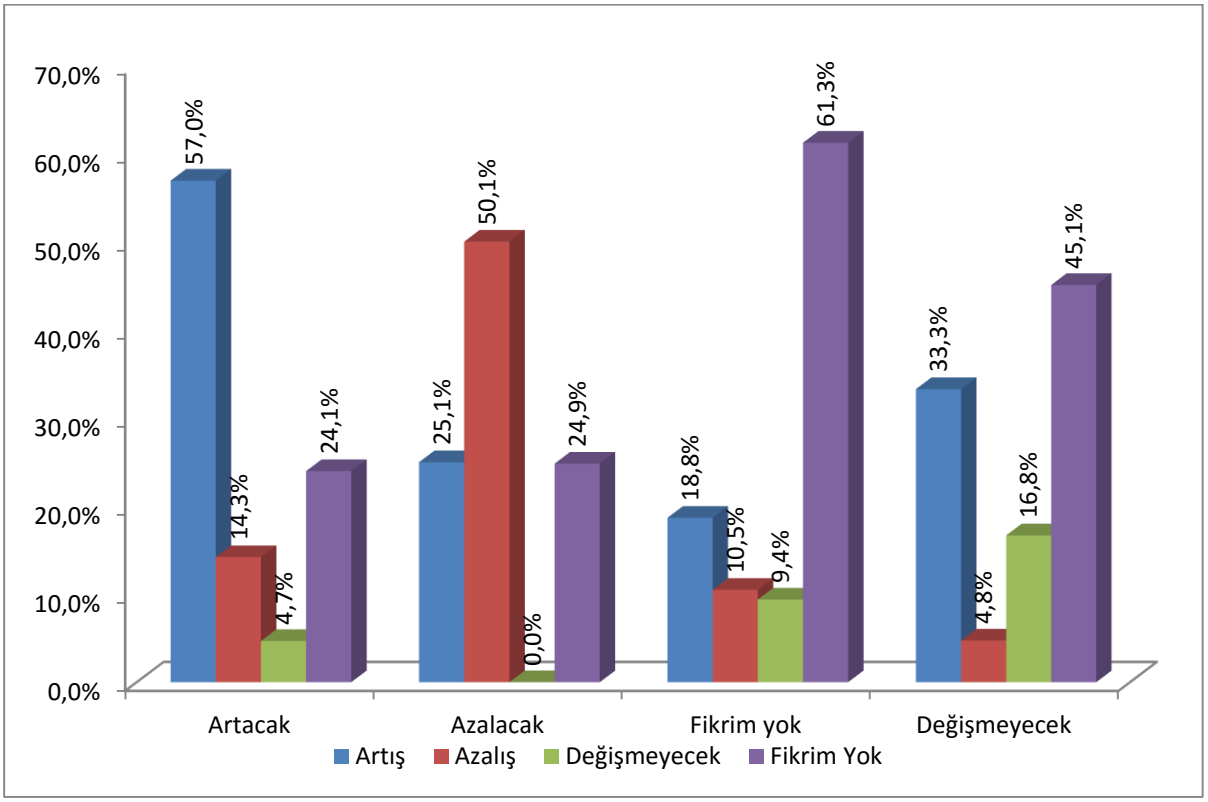

Kaynak: İPA 2016

Muş ilinde işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentilerine göre beş yıl sonraki istihdam değişim beklentileri incelendiğinde işveren beklentilerinin birbirleriyle örtüştükleri görülmektedir. Bir yıl sonrası için istihdam artışı bekleyen işverenler toplam işverenlerin yüzde 24,1'ini oluşturmaktadır. Bir yıl sonra artış bekleyen işverenlerin ise yüzde 57'sinin beş yıl sonrası için artış beklediği görülmekte iken yüzde 14,3'ü ise azalış beklediği görülmektedir. Buradan işverenlerin yüzde 14,3'ünün önümüzdeki dönemde istihdam artışı beklerken uzun vadede azalış beklemekte oldukları anlaşılmaktadır.

Bir yıl sonrası için istihdam azalışı bekleyen işverenler toplam işverenlerin yüzde 5'ini oluşturmaktadır. Önümüzdeki dönemde istihdam azalışı bekleyen işverenlerin yüzde 50,1'i beş yıl sonrası için de azalış beklemektedir. Bunun yanı sıra kısa vadede istihdam azalışı bekleyen işverenlerin yüzde 25,1'1 beş yıl sonrası için istihdam artışı beklemektedir.

Önümüzde ki dönemde istihdamın değişmeyeceğini ifade eden işverenler, toplam işverenlerin yüzde 27'sini oluşturmaktadırlar. Bunlardan yüzde 18,8'lik kısmı ise hem kısa vadede hem de beş yıl sonrasında yine istihdamın mevcut durumunu koruyacağını ifade etmişlerdir.

İşverenlerin yüzde 4,7‘lik kısmı ise bir yıl sonrası için istihdam artışı/azalışı hakkında herhangi bir öngörülerinin olmadığını beyan etmişlerdir. Önümüzdeki dönem için öngörüsü olmayanların da yüzde 16,8’i uzun vadede de herhangi bir tahminde bulunamamışlardır.

Bu minvalde araştırma sonuçlarına göre işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentileri ile beş yıl sonraki beklentileri birbirleriyle tutarlı olup önümüzdeki dönem için işveren hangi beklenti içindeyse beş yıl sonra da aynı eğilimde olduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ

Muş ilinde, 2010 ve 2011 yıllarındaki düşüş hariç işgücüne katılma oranı 2008 yılından itibaren 2013 yılına kadar aynı oranda devam etmiştir. İşgücüne katılım oranı ise ekonomik olarak aktif olan yani üreten nüfusun çalışabilir yaş aralığındaki toplam nüfusa oranını göstermekte olup, ekonomik olarak üreten nüfusun neredeyse sürekli arttığını göstermektedir. Muş ili işgücü piyasasında çalışma çağına giren nüfusun arttığı fakat bu duruma nazaran istihdam alanlarının artmadığı söylenebilir.

2010 yılında Muş ilinde 5 bin 858 kişi İŞKUR'a kayıtlı iken, 2015 yılı Haziran ayı sonu itibariyle bu sayı yaklaşık 3 kat artarak 16 bin 780'e yükselmiştir. Rakamlardaki yükseliş İŞKUR'un tanınırlığının artmasından ve işgücü piyasasında aktif bir oyuncu hale gelmesinden kaynaklanmaktadır

İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı 2015 yılı Haziran ayı sonu itibari ile 16 bin 780'dir. Kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımı sıralamasında yer alan ilk iki meslek nitelik gerektirmeyen meslekler iken devamında Beden İşçisi (Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) mesleklerinin sıralandığı görülmektedir.

2010 yılında bin 10 kişi olan açık iş sayısı yıllar itibari ile katlanarak artmış ve 2014 yılında toplam 3 bin 3730 kişiye ulaşmıştır. 2015 yılında açık iş sayısı 6 bin 213 kişiye ulaşmıştır. Bu artış seyri devam ettiği takdirde 2016 yılında yakalanan açık iş sayısından daha büyük bir sayıya ulaşılacağı tahmin edilmektedir. İŞKUR'un tanınırlığının ve personel sayısının artması ve bununla birlikte hizmetlerinin çeşitlenmesi ile işverenlerin İŞKUR ile irtibatları giderek artmış ve işverenler eleman taleplerini İŞKUR'a iletmeye başlamıştır.

2010 yılında 787 olan işe yerleştirme sayısı, 2015 yılının ilk altı aylık döneminde ise işe yerleştirme sayısı 3 bin 457 olarak gerçekleşmiştir.

İşe yerleştirme rakamlarındaki belirgin artışın arkasında; aktif işgücü programları ve İŞKUR'un işgücü piyasasında aktif bir şekilde rol üstlenmesi yatmaktadır. Bunların neticesinde İŞKUR'un tercih edilirliği; hem kayıtlı işsiz göstergelerine hem de işe yerleştirme sayılarına yansımıştır.

2015 yılında aktif işgücü programları kapsamında 343 adet program düzenlenmiş ve bu programlara toplam bin 863 kişi katılmıştır.

Muş ilinde 2015 yılında toplam bin 745 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 807'si işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır.

İŞKUR'un tanınırlığının ve işgücü piyasasındaki etkinliğinin artması, işsizlik sigortasından yararlanma şartlarındaki değişiklikle birlikte değerlendirildiğinde işsizliği ödeneğine başvuruların sayısı artmıştır.

Muş ilindeki işyerlerinin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde en fazla işyerinin İnşaat sektöründe olduğu görülmektedir. Yaklaşık olarak her 3 işyerinden biri İnşaat sektöründedir.

Muş ilinde araştırma kapsamına giren işyerlerinde toplam 5 bin 308 kişi çalışmaktadır. Çalışanların 4 bin 432'si erkek, 876'i kadındır. Muş'ta kadınların toplam çalışanlar içerisindeki oranı düşüktür. Ancak bölgede özellikle Tarım sektöründe kadınlar yaygın olarak ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. Tarım sektörünün bu çalışmada kapsam dışı olması nedeniyle kadınların toplam çalışanlar içerisindeki oranı düşük olarak gerçekleşmiştir.

Muş'ta en fazla çalışan Toptan ve Perakende Ticaret, İmalat ve İnşaat sektörlerindedir. Çalışanların yüzde yaklaşık 45,1'i bu sektörlerdedir.

Muş ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ortalama çalışan sayısı 33,4'tür.

Türkiye geneli işyerlerinin yaş grupları ile Muş ilindeki işyerlerinin yaş grupları farklılaşmaktadır. Muş'taki işyerleri daha çok yeni kurulup faaliyet gösteren işyerleridir.

Muş'ta erkekler ve kadınlarda en fazla Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda çalışmaktadırlar.

Muş ilinde en fazla çalışanı olan mesleklere baktığımızda ilk sırada Temizlik Görevlisi ve Makineci (Dikiş) meslekleri görülmektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine İŞKUR hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadıkları sorulmuştur. İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını söyleyen işyerlerinin oranı Muş ilinde yüzde 55,2'dir.

İşyeri sayısı ile bağlantılı olarak en fazla İŞKUR hizmetlerinden faydalanan sektörler Eğitim, Finans ve Sigorta Hizmetleri ve Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleridir. İnşaat, Mesleki, Bilimsel ve Teknik faaliyetler ve Ulaştırma ve Depolama sektörlerindeki işyerlerinden İŞKUR hizmetlerinden diğer sektörlere göre daha az yararlanmıştır.

Muş ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanan firmalar İŞKUR'dan hizmet olarak yüzde 72,2 ile en fazla İşbaşı Eğitim Programı talebinde bulunmuşlardır. Bunu sırasıyla yüzde 69,7 ile Mevzuat Danışmanlığı, yüzde 66,3 ile Eleman Talebi, yüzde 5,8 ile Kurs ve % 1,1 Çalışanlara Yönelik Eğitim hizmetleri takip etmiştir.

Muş ilindeki işyerlerinin yüzde 0,6'sı açık işi olduğunu belirtmiştir. Açık iş verme oranı ise yüzde 3,2'dir.Muş ilinde en fazla açık iş oransal olarak yüzde 26 ile Finans ve sigorta faaliyetleri sektöründe yer almaktadır.

Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı ele alındığında; en yoğun talep Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubundadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 8,5 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir.

Muş ilindeki açık işlerin yüzde 52,7'sinde işverenler asgari çıraklık eğitimi seviyesinde olanları işgücü olarak talep etmiştir. Muş ilinde Toptan ve Perakende Ticaret sektörü, İmalat ve İnşaat Sektöründeki açık işlerin yüzde 100'ü gibi bir oranında herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemektedir.

Muş ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 93,9'u gibi büyük bir oranı İŞKUR'a verilmiştir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 60,3 olarak gerçekleşmiştir.

Arama kanalına göre açık işlerin aranma süresinde Türkiye ve Muş ili benzerlik göstermemektedir.

Hem Türkiye genelinde hem de Muş'ta Arama kanallarının tamamında 0-30 gün arası sürede aranan açık işler ilk sırada yer almaktadır.

Muş'taki açık işlerin yüzde 93,9'u daha önce İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış işyerlerindedir.

Muş'ta 34 kişilik açık iş için istenen beceriler incelendiğinde; ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi sonrasında ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik gelmektedir.

Açık işlerde cinsiyet ile beceri arasındaki ilişkiye baktığımızda; kadınlarda Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi erkeklerde ise eleman taleplerinde de öncelikli beceri talebi Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi öne çıkmaktadır.

Hem Türkiye genelinde hem de Muş'ta açık işler için en fazla talep edilen eğitim düzeyi lise altı eğitimi olmuştur.

Muş ilinde açık işlerde istenen eğitim düzeylerinde en fazla talep edilen ilk üç eğitim düzeyi çıraklık eğitim, fark etmez ve lise altı şeklinde olmuştur.

İşyerlerinin yüzde 19,8'inin aradığı elemanı bulmakta zorluk çekmesi Muş ili işgücü piyasasının arz ve talep yapısında bir uyumun olduğunu göstermektedir.

Muş ilinde sektörel olarak eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin durumu incelendiğinde; eleman temininde en fazla güçlük çeken işyerleri Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründedir.

Muş'ta geçen yıla göre eleman temininde güçlük çeken işyeri oranı bir önceki yıla göre azalma olmuştur.

İşgücü temininde güçlük çekme nedenleri Muş ili değerlendirildiğinde en önemli nedenin Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması olduğu görülmektedir. Temininde güçlük çekme nedenlerinde ilgili mesleklerde yeterlilikleri olan tecrübeli eleman bulunamamasından kaynaklanmıştır.

İşyeri özellikleri bakımından net istihdam değişim oranlarına bakıldığında vardiyalı çalışma, part-time çalışma veya ihracat yapma olmak üzere üç özelliğe sahip işverenlerin benzer eğilimler sergilediği görülmektedir. Muş ili için yüzde 2,9 olan net istihdam değişim oranı, bu üç özelliğe sahip işyerlerinin üç türünde de farklı olarak hesaplanmaktadır. Bu da vardiyalı çalışma, part-time çalışma veya ihracat yapan işverenlerin önümüz dönem, bu üç özelliğe de sahip olmayan işverenlere nazaran daha düşük istihdam artışı beklediğini göstermektedir.

Muş ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı) ve Temizlik Görevlisi meslekleri öne çıkmakta iken Beden İşçisi (Temizlik), Güvenlik Görevlisi (Silahsız) ve Beden İşçisi (İnşaat) mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

Muş ilinde işyerlerinin yüzde 14,8'inde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 25,7'dir. Muş ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe görülmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı tüm işyerlerinde vardiyalı çalışma söz konusudur.

Sayısal olarak artışın daha fazla İmalat sektöründeki artıştan kaynaklanacağı öngörülmektedir. Öyle ki Muş 'de beklenen 454 kişilik istihdam artışının üçte birinin bu sektörde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

KAYNAKÇA

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

EKLER

EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2016 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 3.536 TL (üçbinbeşyüzotuzaltı Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :.....

Işyerinin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

CADDE/SOKAK :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı: ..... Unvanı :.....

Tarih : ..... Telefonu : .....

E-Posta :..... İmza/Kaşe: .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

.....

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayırsa 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(..... Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐

Çalışanların Mesleki Eğitimi ☐ Mesleki Eğitim Kursu ☐

Kısa Çalışma Ödeneği ☐ Danışmanlık ve Yönlendirme ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi süreli (part-time) çalışanın olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez	Talep Edilen Beceriler* 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve yönetebilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			Ilgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık Işiniz Için Ne Kadar Süredir Eleman Arıyorsunuz? 1. 0-30 Gün 2. 31-89 Gün 3. 90+ Gün
				1	2	3	1	2	3	

*Önem derecesine göre EN FAZLA 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

5

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2017 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10)30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **12.Soruya Geçiniz.**

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortamı ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

12) 5 yıl sonra işyerinizde çalışan sayısının ne yönde olmasını bekliyorsunuz?

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

13) 5 yıl sonra içinde bulunduğunuz sektörün durumunun nasıl olacağını bekliyorsunuz?

Daha iyi olacak ☐ Daha kötü olacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

14) 5 yıl içerisinde sektörünüzü değiştirmeyi düşünüyor musunuz?

Evet, düşünürüm ☐ Hayır, düşünmem ☐

15) İşbaşı Eğitim Programlarından yararlanma süresinin 6 aydan 12 aya çıkarılmasının istihdama etkisinin nasıl olacağını düşünüyorsunuz.

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐

16) Doğum sonrası Yarı Zamanlı Çalışmanın kadın istihdamını ne yönde etkileyeceğini belirtiniz.

Kadın istihdamını Arttıracak ☐ Kadın İstihdamını Azaltacak ☐ Değişmeyecek ☐

2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşveren/İşveren Temsilcisi görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI

İl Adı	2_9	10_19	20+	Genel Toplam
ADANA	296	80	2.123	2.499
ADIYAMAN	25	19	349	393
AFYONKARAHİSAR	69	23	630	722
AĞRI	13	6	192	211
AKSARAY	44	10	326	380
AMASYA	33	8	257	298
ANKARA	976	446	6.765	8.187
ANTALYA	526	193	3.271	3.990
ARDAHAN	5	66	22	93
ARTVİN	20	3	120	143
AYDIN	154	36	960	1.150
BALIKESİR	174	58	1.070	1.302
BARTIN	18	9	221	248
BATMAN	20	21	498	539
BAYBURT	11	62	36	109
BİLECİK	26	9	222	257
BİNGÖL	14	15	244	273
BİTLİS	14	12	193	219
BOLU	44	13	274	331
BURDUR	34	10	225	269
BURSA	468	164	4.579	5.211
ÇANAKKALE	84	26	375	485
ÇANKIRI	20	5	115	140
ÇORUM	60	26	444	530
DENİZLİ	157	52	1.527	1.736
DİYARBAKIR	67	48	1.267	1.382
DÜZCE	51	19	442	512
EDİRNE	47	17	288	352
ELAZIĞ	48	31	544	623
ERZİNCAN	25	12	149	186
ERZURUM	53	24	473	550
ESKİŞEHİR	100	24	489	613
GAZİANTEP	231	71	1.799	2.101
GİRESUN	33	18	311	362
GÜMÜŞHANE	13	58	65	136
HAKKARİ	5	62	68	135
HATAY	145	42	1.109	1.296
IĞDIR	13	3	104	120
ISPARTA	44	15	307	366
İSTANBUL	3.655	1.289	7.670	12.614
İZMİR	791	241	5.760	6.792
KAHRAMANMARAŞ	77	46	845	968
KARABÜK	28	6	263	297

KARAMAN	27	10	211	248
KARS	13	106	82	201
KASTAMONU	38	20	313	371
KAYSERİ	177	53	1.690	1.920
KIRIKKALE	28	8	204	240
KIRKLARELİ	45	16	311	372
KIRŞEHİR	16	10	154	180
KİLİS	6	62	73	141
KOCAELİ	252	100	3.160	3.512
KONYA	261	69	2.174	2.504
KÜTAHYA	56	16	473	545
MALATYA	64	26	639	729
MANİSA	195	42	1.173	1.410
MARDİN	19	25	581	625
MERSİN	187	66	1.924	2.177
MUĞLA	218	69	1.046	1.333
MUŞ	13	11	193	217
NEVŞEHİR	38	13	340	391
NİĞDE	46	13	241	300
ORDU	75	28	537	640
OSMANİYE	36	14	411	461
RİZE	28	19	308	355
SAKARYA	133	36	949	1.118
SAMSUN	147	35	1.054	1.236
SİİRT	8	12	166	186
SİNOP	29	5	143	177
SİVAS	62	26	513	601
ŞANLIURFA	86	75	1.191	1.352
ŞIRNAK	5	25	293	323
TEKİRDAĞ	139	46	1.455	1.640
TOKAT	44	20	372	436
TRABZON	91	50	1.058	1.199
TUNCELİ	6	77	48	131
UŞAK	41	20	438	499
VAN	43	23	549	615
YALOVA	33	10	318	361
YOZGAT	36	13	224	273
ZONGULDAK	59	17	457	533
Genel Toplam	11.531	4.684	72.751	88.966

EK 3- TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 12 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$Genç\ İşsizlik\ Oranı = \frac{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşsiz}{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşgücü\ Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek “zamana bağlı eksik istihdam” ve “yetersiz istihdam” kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama
I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Toplam\ \text{İ}stihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İş}g\text{ücü} = \text{İ}stihdam\ Edilenler + \text{İş}sizler$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: İŞKUR tarafından 8 Nisan- 6 Mayıs tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2014 yılı kayıtlarıdır.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Katılım\ Oranı = \frac{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı\ (\ \text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumasal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dahil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar: Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İş}gücüne\ Dahil\ Olmayan\ N\ddot{u}fus\ Oranı = \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\ddot{u}fus - \text{İş}gücü}{Kurumsal\ Olmayan\ N\ddot{u}fus} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İş}sizlik\ Oranı = \frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı(\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı istihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$Kayıtdışı\ \text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Kayıtdışı\ \text{İ}stihdam}{Toplam\ \text{İ}stihdam} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\boldsymbol{Ya\text{ş}\ Ba\text{ğ}ml\text{ı}l\text{ı}k\ Oran\text{ı}} = \frac{0 - 14\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus + 65\ Ya\text{ş}\ ve\ \text{üst}\text{ü}\ N\text{ü}fus}{15 - 64\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.